

OŠ ŽIRI

SE PRIDELAVA DOMAČEGA MESA SPLAČA?

Ekonomija

raziskovalna naloga

Avtor/-ji: Anže JELOVČAN
Anej TREVEN

Mentor/-ica: Julijana GANTAR, PRU biologije in naravoslovja

Žiri, 2022

I KAZALO (VSEBINE)

Kazalo vsebine

I KAZALO (VSEBINE).....	II
II KAZALO SLIK.....	IV
III KAZALO GRAFOV.....	IV
Povzetek	VI
Zahvala	VI
1 UVOD	1
2 TEORETIČNI DEL.....	2
2.1 GOVEDOREJA V SLOVENIJI.....	2
2.2 MLEČNE IN KOMBINIRANE PASME	3
2.2.1 Lisasta pasma	3
2.2.2 Rjava pasma	3
2.2.3 Črno bela pasma	4
2.3 MESNE PASME.....	4
2.3.1 Šarole pasma	5
2.3.2 Limuzin pasma	5
2.3.3 Cikasto govedo.....	6
2.4 PRAŠIČJEREJA	6
2.4.1 Slovenski rejski program	6
2.4.2 Pasma prašičev	7
Slovenska velika bela (linija 22)	7
Slovenska landrace (linija 55).....	7
Krškopoljski prašič.....	8
2.5 PERUTNINARSTVO	9
2.5.1 Pasma kokoši in križanke za prirejo jajc	9
2.5.2 Slovenske tradicionalne pasme kokoši lahkega tipa.....	9
2.6 SAMOOSKRBA Z MESOM	10
2.6.1 Samooskrba s piščančjim mesom	10
2.6.2 Samooskrba s prirejo jajc	10
2.6.3 Samooskrba z govejim mesom	10
3 RAZISKOVALNI DEL.....	12
3.1 METODOLOGIJA.....	12
3.1.1 Opis vzorca raziskave	12
3.1.2 Opis merskega instrumenta.....	12

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov.....	12
3.1.4 Obdelava podatkov.....	12
3.2 REZULTATI	12
3.2.1 Intervju z gospo Germano Pivk	30
3.2.2 Intervju z gospodom Janezom Oblakom	32
5 ZAKLJUČEK.....	35
5.2 ANŽETOVE IZKUŠNJE	35
5.3 ANEJEVE IZKUŠNJE	35
6 VIRI IN LITERATURA	37
6.1 LITERATURA.....	37
6.2 VIRI SLIK	37
7 PRILOGE	1

II KAZALO SLIK

Slika 1: Govedo v naravi.....	3
Slika 2: Lisasta pasma goveda	3
Slika 3: Tele rjave govedi.....	4
Slika 4: Črno bela pasma.....	4
Slika 5: Šarole pasma goveda	5
Slika 6: Slika 6: Limuzin pasma goveda	5
Slika 7: Cikasto govedo	6
Slika 8: Slovenska velika bela pasma.....	7
Slika 9: Pasma Slovenska landrace	8
Slika 10: Krškopoljski prašič	8
Slika 11: Petelin in kokoš slovenske avtohtone pasme	9
Slika 12: Gospa Germana Pivk v svojem sadovnjaku	31
Slika 13: Avtomatska linija za sveže meso in mesne pripravke pakirane v kontrolirani atmosferi.....	33
Slika 14: Mešalec mesne mase za proizvodjo izdelkov	33

III KAZALO GRAFOV

Graf 1: Spol anketirancev	13
Graf 2: Površina kmetij	13
Graf 3: Vrste obdelovalnih površin.....	14
Graf 4: Živali	14
Graf 5: Vrste živali	15
Graf 6: Zakol.....	15
Graf 7: Cepljenje živali.....	16
Graf 8: Zdravljenje	16
Graf 9: Teža živali.....	17
Graf 10: Čas vzreje.....	17
Graf 11: Ostale domače živali.....	18
Graf 12: Domače živali	18
Graf 13: Vzreja kokoši	19
Graf 14: Reja drobnice	19
Graf 15: Vzreja konj.....	20
Graf 16: Predelava mesnih izdelkov	20
Graf 17: Vrste mesnih izdelkov	21
Graf 18: Prodaja izdelkov	21
Graf 19: Zakol.....	22
Graf 20: Stranke	22
Graf 21: Poravnava stroškov	23
Graf 22: Dobiček.....	23
Graf 23: Pridelava mesa	24
Graf 24: Prodajna cena	24
Graf 25: Račun	25
Graf 26: Izkušnje z inšpekcijo	25
Graf 27: Postavitev cen	26

Graf 28: Cena	26
Graf 29: Prodaja izdelkov	27
Graf 30: Višek mesa	27
Graf 31: Ostanki mesa.....	28
Graf 32: Znanje.....	28
Graf 33: Stanje	29
Graf 34: Izkušnje s Covid-19	29

Povzetek

V teoretičnem delu raziskovalne naloge spoznamo pomembne kmetijske dejavnosti: govedorejo, prašičjerejo in perutninarstvo. Seznanimo se s pasmami mlečnega in mesnega goveda, pasmami prašičev in pasmami perutnine, izvemo tudi podatke o samooskrbi Slovenije s piščančjim mesom in jajci. V empiričnem delu naloge so s pomočjo grafov predstavljeni pridobljeni podatki iz anketnega vprašalnika, na katerega so odgovorili okoliški kmetje. Naloga vsebuje dva intervjuja, in sicer z gospodom Janezom Oblakom iz Mesarstva Oblak in z gospo kmetijsko svetovalko Germano Pivk. Tudi z njunimi odgovori, ki so v nalogi zajeti, je naloga dobila končno obliko.

Ključne besede: govedoreja, prašičjereja, perutninarstvo

Zahvala

Zahvaljujema se vsem anketirancem, ki so odgovarjali na anketna vprašanja. Prav tako se zahvaljujema gospodu Janezu Oblaku in gospe Germani Pivk za opravljen intervju. Zahvala gre seveda tudi učiteljici Julijani Gantar, ki nama je pomagala in redno spodbujala k delu. Iz raziskovalne naloge sva se naučila marsikaj novega.

1 UVOD

Govedoreja je pomembna dejavnost, saj nam omogoča, da pri redni prehrani uživamo tudi goveje meso. Temo o govedoreji sva izbrala, ker nama je nekoliko poznana, zato sva se odločila, da jo raziščeva še bolj podrobno. Ideja za nalogo se nama je namreč povsem nepričakovano utrnila na športnem dnevu ob pohodu na Nanos, ko smo se pogovarjali o marsičem. V najini okolici je veliko lokalnih kmetov, ki sami pridelujejo meso in mesne izdelke. Da bi dobila želene podatke, sva sestavila anketni vprašalnik. Namen najine raziskovalne naloge je, da ugotoviva, kakšna je pridelava govejega mesa v domačem okolju. V nalogo sva vključila tudi vprašanja o drobnici, saj nekateri kmetje v in v okolici Žirov vzgajajo tudi drobnico. Ker naju zanima tudi dobiček iz prodaje mesa in mesnih izdelkov, sva v anketni vprašalnik dodala vprašanja o dobičku in prodaji mesa in mesnih izdelkov v odstotkih. Raziskovalna naloga vsebuje tudi podatke o prašičjereji in perutninarstvu v Sloveniji, saj je prašičje in piščančje meso prav tako pomembno v vsakodnevni prehrani kot goveje.

Postavila sva naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Domača pridelava govejega mesa se zagotovo splača.

Hipoteza 2: Nekateri kmetovalci poleg goveda vzrejajo tudi drobnico.

Hipoteza 3: Kmetje so glede na govedorejo samooskrbni.

Hipoteza 4: Govedo je pri kmetih cepljeno proti različnim boleznim.

Hipoteza 5: Sanitarna inšpekcija redko obišče gospodarja kmetije.

Hipoteza 6: Večina kmetov pri prodaji mesa ne izda računa.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 GOVEDOREJA V SLOVENIJI

Govedoreja je v Sloveniji najpomembnejša kmetijska dejavnost, saj dajeta kmetovalcem največ prihodka prireja mleka in mesa. Slovenska govedoreja temelji na dveh kombiniranih pasmah, na lisasti in rjavi, ter na izrazito mlečni črno-beli pasmi, katere stalež se v zadnjih letih močno povečuje.

V pasemski strukturi prevladuje lisasta pasma s 37-odstotnim deležem, sledita pa črno-bela pasma s 16 in rjava pasma z 9 %. Pri kombiniranih pasmah je v zadnjem času selekcija najbolj intenzivno usmerjena v prirejo mleka, saj si rejci želijo živali s čim večjo mlečnostjo. Selekcija v povečanje prireje mleka pa zmanjšuje sposobnost živali za prirejo mesa, zato rejci, ki so usmerjeni v prirejo mesa, križajo kombinirane pasme z mesnimi pasmami.

V populaciji je zato tudi velik delež križancev z mesnimi pasmami. Od mesnih pasem, ki so v Sloveniji manj razširjene, se pa njihov delež stalno povečuje, sta najpomembnejši francoski pasmi šarole (charolais) z 0,23 in limuzin (limousine) z 0,20 %.

V osemenjevalnih centrih je rejcem na voljo seme plemenskih bikov šarole, limuzin in belgijske beloplave pasme.

V Sloveniji smo s pomočjo ljubiteljev cikastega goveda uspeli ohraniti to edino slovensko avtohtono pasmo, ki je bila nekoč zelo razširjena predvsem na Bohinjskem in Tolminskem pa tudi na ravninskem delu Gorenjske. Pasma je trenutno v fazi obnovitve, glavni rejski cilj pa je ohraniti pasmo v izvornem tipu.

Avtohtona cikasta pasma je zastopana z 0,37 %, njen delež pa se povečuje. Rejsko delo ima v Sloveniji zelo dolgo tradicijo; njegovi začetki segajo na prehod iz 19. v 20. stoletje. Po drugi svetovni vojni je rejsko delo prešlo iz rok rejcev na raven države, ki je do leta 2006 vodila in nadzorovala delo strokovnih služb, ki so za rejce izvajale nekatere strokovne naloge, katerih naročnik in plačnik je bila država.

Leta 2006 so rejsko delo v svoje roke ponovno prevzeli rejci, ki so se združili pod okriljem priznanih rejskih organizacij; te so postale nosilke rejskega dela. Rejci tako sedaj sami odločajo o rejskih ciljih, strokovne službe pa jim nudijo potrebno strokovno pomoč in za njih izvajajo nekatere strokovne naloge. Naročniki dela strokovnih služb so tako ponovno postali rejci, država pa je obdržala le nadzor nad financiranjem strokovnih služb, saj plača delo, ki ga le-te opravijo za rejce.

V Sloveniji so se govedorejci združili pod okriljem dveh priznanih rejskih organizacij. Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je poleg tega, da je največja priznana rejska organizacija na področju govedoreje, tudi največja nevladna organizacija slovenskih kmetov. Pod njenim okriljem deluje večina strokovnih služb v kmetijstvu, ki so del kmetijsko gozdarskih zavodov po Sloveniji. Na področju govedoreje pa Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije koordinira in vodi izvajanje rejskih programov ter rejcem omogoča nadzor in odločanje nad njihovim izvajanjem.

Slika 1: Govedo v naravi

2.2 MLEČNE IN KOMBINIRANE PASME

2.2.1 Lisasta pasma

Ženske živali so obsežne z odlično sposobnostjo zauživanja voluminozne krme ter mirnega in prijaznega temperamenta. Živali v A tipu (mleko – meso) imajo dobro izražene lastnosti za prirejo mleka. Živali v B tipu (meso – mleko) pa so v kombiniranem tipu, z večjim poudarkom na omišičenosti. Moške živali so obsežne z dobro omišičenostjo, hitre rasti in z dobrimi klavnimi lastnostmi. Plemenski biki dosegajo nad 155 cm višine v vihru in nad 1100 kg telesne mase.

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 23.612 kmetijah 72.365 krav lisaste pasme in 19.676 križank lisaste pasme s pasmama RH in MB, skupaj torej 92.041 krav. V kontrolo prireje mleka je bilo vključenih 35.727 krav na 3.800 kmetijah, v kontrolo prireje mesa pa 110 krav na 22 kmetijah. Pri 56.204 kravah smo spremljali le poreklo živali.

2.2.2 Rjava pasma

Slika 2: Lisasta pasma goveda

Ženske živali imajo maso od 600 do 700 kg in so v vihru v povprečju visoke od 135 do 145 cm. Ob kakovostni voluminozni krmi zmorejo na leto dajati 6000 do 7000 kg mleka s 4,0 % ali več mlečne maščobe in 3,5 % beljakovin. Odlikujeta jih sposobnost prilagajanja težjim razmeram reje in miren temperament. Moške živali so hitre rasti, priraščajo 1000 do 1200 g na dan, primerne so za pitanje do velike mase. V vihru so visoke do 155 cm, s končno telesno maso do 1000 kg in visoko klavnostjo.

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 6.290 kmetijah 21.803 krav rjave pasme. V kontrolo priraje mleka je bilo vključenih 13.248 krav na 1.800 kmetijah, v kontrolo priraje mesa pa 65 krav na 14 kmetijah. Pri 8.490 kravah smo spremljali le poreklo živali.

Slika 3: Tele rjave govedi

2.2.3 Črno bela pasma

Ženske živali so v poudarjenem mlečnem tipu, hitre rasti, velikega okvirja in z veliko sposobnostjo zauživanja krme. Odrasle živali imajo višino vihra navadno 145 cm in več ter dosegajo maso prek 700 kg. Prevladujejo živali z dobro pripetimi vimeni in s korektno stjo. Odlikuje jih sposobnost prilagajanja na različne klimatske razmere. Moške živali imajo višino vihra navadno 155 cm in več ter dosegajo maso prek 1100 kg. So hitrorastne, z dobrimi dnevnimi prirasti.

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 3.204 kmetijah 33.306 krav črno-bele pasme. V kontrolo priraje mleka je bilo vključenih 30.743 krav na 2.288 kmetijah. Pri 2.563 kravah smo spremljali le poreklo živali.

Slika 4: Črno bela pasma

2.3 MESNE PASME

2.3.1 Šarole pasma

Govedo šarole je izrazito mesna pasma velikega okvirja. Domovina te pasme je osrednja Francija, kjer redijo več kot dva milijona krav te pasme.

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 111 kmetijah 509 krav pasme šarole. V kontrolo prireje mesa je bilo vključenih 185 krav na 10 kmetijah. Pri 324 kravah kontrole prireje nismo spremljali, spremljali smo le poreklo živali.

Slika 5: Šarole pasma goveda

2.3.2 Limuzin pasma

Pasma limuzin je v primerjavi s pasmo šarole nekoliko manjšega okvirja, njena velika prednost pa so lažje telitve. Domovina te pasme je Francija.

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 83 kmetijah 253 krav limuzin pasme. V kontrolo prireje mesa je bilo vključenih 125 krav na 10 kmetijah. Pri 128 kravah kontrole prireje nismo spremljali, spremljali smo le poreklo živali.

Slika 6: Slika 6: Limuzin pasma goveda

2.3.3 Cikasto govedo

Cikasta pasma je v Sloveniji nastala iz avtohtonega enobarvnega svetlo rdečkastega (bohinjskega) goveda. Krave prvotnega goveda so v 2. polovici 19. stoletja v povprečju tehtale okrog 200 kg in so dajale dnevno okrog 5 kg mleka. Ker je bilo v drugi polovici 19. stoletja v sosednjih avstrijskih deželah veliko bolj znano, po okvirju večje in produktivnejše pincgavsko govedo, so takrat začeli na Gorenjsko in Tolminsko uvažati bike pincgavske pasme. Tako se je začelo oplemenjevanje enobarvnega goveda s pincgavsko pasmo. Oplemenjeno govedo, ki je bilo po barvi podobno pincgavskemu, so poimenovali cikasto govedo (CIKA).

V Sloveniji je bilo 31. decembra 2008 na 368 kmetijah 757 krav cikaste pasme.

Slika 7: Cikasto govedo

2.4 PRAŠIČJEREJA

2.4.1 Slovenski rejski program

Priznana rejska organizacija v prašičereji Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije združuje prašičerejce v Sloveniji z namenom vzrediti kakovostne plemenske živali in jih kakovostno uporabiti ne glede na velikost ali lastništvo reje. Rejski program SLO Hibrid vzdržuje osnovne populacije potrebnih čistih pasem za maternalne in terminalne pasme. Rejski in selekcijski cilji temeljijo na izhodišču, da v Sloveniji priredimo čim večje število kakovostnih pitancev, primernih za prodajo svežega mesa in za predelavo v kakovostne mesne izdelke.

V rejskem programu so opredeljeni rejski cilji, selekcijski program s selekcijskimi shemami, informacijski sistem, pravila označevanja plemenskih živali in podmladka, metode spremljanja proizvodnih lastnosti, zootehniška dokumentacija, priporočena tehnologija reje prašičev kakor tudi nadaljnji razvoj rejskega in selekcijskega dela ter pravice in dolžnosti posameznega akterja rejske organizacije.

2.4.2 Pasma prašičev

Slovenska velika bela (linija 22)

Pasma slovenski veliki beli prašič je večjega okvirja in bele barve. Za prašiče so značilna pokončna ušesa in značilno ukrivljena nosna linija. Telo je dolgo in pravokotno oblikovano, noge so dolge. Pasma je precej zahtevna glede pogojev vhlavitve in prehrane ter prilagojena tehnologijam reje v Sloveniji. V selekcijskih shemah 5 uporabljamo predvsem merjasce, ki so očetje hibrida 12, v manjši meri tudi svinje, ki so matere hibrida 21. Pasma slovenski veliki beli prašič je poznana po dobri plodnosti. V gnezdu je v primerjavi s slovensko landrace – linija 11 pol živorojenega pujska manj, pujski pa so tudi nekoliko lažji in bolj občutljivi, zato so izgube do odstavitve nekoliko večje. Rast je dobra in zelo primerljiva s pasmo slovenska landrace – linija 11. Klavne polovice so mesnate. V Sloveniji je uvrščena na listo tradicionalnih pasem prašičev.

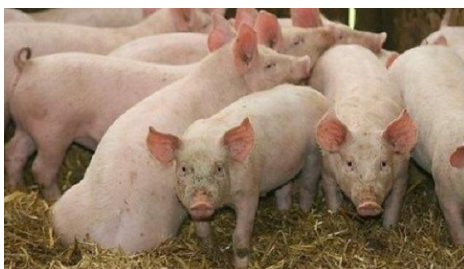
Slika 8: Slovenska velika bela pasma

Slovenska landrace (linija 55)

Slovenska landrace – linija 55 je bele barve in ima precej močno glavo z visečimi ušesi. Trup je dolg, vendar krajši kot pri pasmi slovenska landrace – linija 11 in širok s poudarjenimi plečkami in šunkami. Pasma slovenska landrace – linija 55 je v primerjavi z drugimi sodobnimi pasmami prašičev tipa landrace manj plodna, a v gnezdu pogosto najdemo 10 živorojenih pujskov. Dnevni prirast pri mladica v preizkusu presega 550 g/dan, pri merjascih pa 850 g/dan, kar je največ v primerjavi z drugimi pasmami. Debelina hrbtna slanina se giblje okoli 11 mm. Pasma ima tudi večjo zmogljivost rasti, tako da potomce lahko pitamo na večjo maso, pri čemer je mesnatost nekoliko manjša. Za doseganje dobre mesnatosti je treba potomce te pasme krmiti restriktivno. Pri nas pasmo slovenska landrace – linija 55 vzrejamo kot terminalno

pasmo, ki jo uporabljamo v tropasemskem (12 x 55) in štiripasemskem križanju (12 x 54). V Sloveniji je uvrščena na listo tradicionalnih pasem prašičev.

Slika 9: Pasma Slovenska landrace

Krškopoljski prašič

Krškopoljski prašič je edina ohranjena avtohtona pasma prašičev v Sloveniji. Nastala je na širšem dolenjskem področju, kjer so v 19. stoletju prevladovali dolgi, klapouhi, večji del črni ali pa prekasti prašiči, nekateri pa tudi kratki s pokončnimi ušesi. Sicer prevladujoča pasma je po drugi svetovni vojni začela izgubljati svoj pomen zaradi povečanega povpraševanja po nemastnem svinjskem mesu. Do leta 2002 se je ohranila na štirih kmetijah in se iz njih razširila na prek 60 kmetij po vsej Sloveniji.

Krškopoljski prašič je skromen, dobro izkorišča voluminozno krmo, odlikuje pa ga rastnost do velikih telesnih mas. Svinje so plodne in imajo dobre materinske lastnosti. Ustrezno krmljene živali, namenjene za zakol, imajo ugodno razmerje meso/slanina. Pri krmljenju po volji pa imajo velik prirast podkožnega maščobnega tkiva. Mišičnina je intenzivnejše barve, toplotno obdelano meso je bolj mehko, sočno in aromatično kot meso sodobnih genotipov. Meso je posebej primerno za predelavo v suhomesnate izdelke.

Slika 10: Krškopoljski prašič

2.5 PERUTNINARSTVO

2.5.1 Pasma kokoši in križanke za prirejo jajc

V farmski reji kokoši nesnic ne redijo pasemskih kokoši. Prireja jajc na svetu in tudi v Sloveniji temelji na reji križank različnih pasem. Perutninarji govorimo o različnih proveniencah. Seleksijske družbe prodajajo pod trgovskimi imeni plemenske živali kakor tudi končne križanke – nesnice in križance – pitovne piščance.

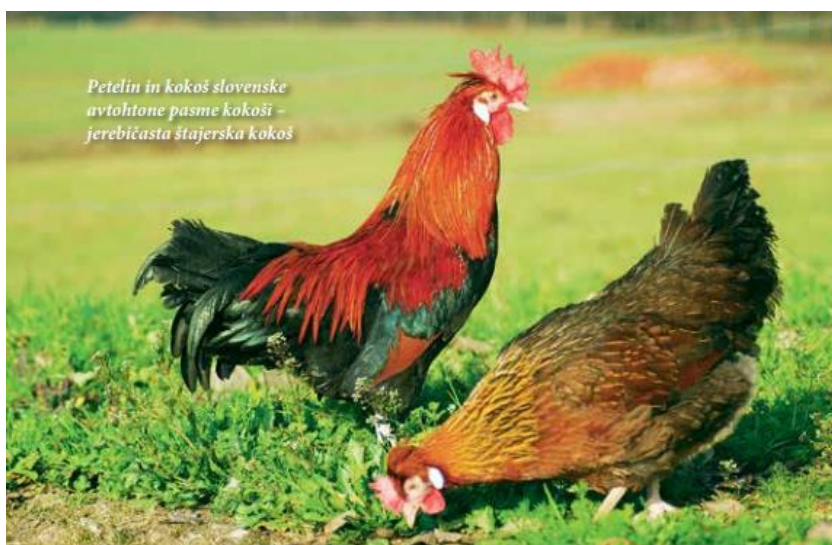
Trenutno najbolj razširjena tuja provenienca kokoši v Sloveniji je nesnica lohmann in pitovni piščanec ross. Slovenska provenienca kokoši nesnic in pitovnih piščancev je prelux. Križanke imajo boljše proizvodne rezultate kot pasemske kokoši.

V Sloveniji redijo čiste pasme le na seleksijski farmi Pedagoško raziskovalnega centra za perutninarstvo (PRC) pri Oddelku za zootehniko Biotehniške fakultete in ljubitelji perutnine, ki se združujejo v društvih gojiteljev pasemskih malih živali, ta pa v sekcijo za perutnino pri Slovenski zvezi društev gojiteljev pasemskih malih živali (SZDGPMŽ).

2.5.2 Slovenske tradicionalne pasme kokoši lahkega tipa

Slovenske tradicionalne pasme kokoši lahkega (nesnega) tipa so oblikovali sodelavci Katedre za perutninarstvo na Oddelku za zootehniko Biotehniške fakultete v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja in jih še danes redijo ter selekcionirajo na PRC za perutninarstvo Biotehniške fakultete.

Obstajajo tri tradicionalne pasme: slovenska srebrna kokoš, slovenska grahasta kokoš in slovenska rjava kokoš. Seleksijsko delo na teh pasmah se izvaja v okviru skupnega temeljnega rejskega programa (STRP) po potrjenem rejskem programu za kokoši lahkega tipa. Te kokoši znesejo na leto med 230 in 280 jajc, torej manj kot križanke teh pasem. Na PRC za perutninarstvo izvajajo križanja in križanke prodajajo pod trgovskim imenom prelux.

Slika 11: Petelin in kokoš slovenske avtohtone pasme

2.6 SAMOOSKRBA Z MESOM

2.6.1 Samooskrba s piščančjim mesom

Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je v zadnjem desetletju dosegala okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa okoli 18 %. V Sloveniji je domača prireja mesa v letu 2020 znašala dobrih 73.000 ton klavne mase. V zadnjem desetletju se je domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem stalno povečevala in je leta 2020 dosegla rekordnih 66,2 tisoč ton. Poraba perutninskega mesa na prebivalca je v letu 2020 znašala 31,5 kg. Prireja perutninskega mesa v Sloveniji je med vsemi vrstami mesa najbolj izvozno usmerjena. V letu 2020 je izvoz perutninskega mesa in izdelkov presegel 31.000 ton. V zunanji trgovini prevladuje perutninsko meso, se je pa od leta 2015 opazno povečal tudi izvoz perutninskih izdelkov (II. stopnja predelave).

Slovenija ima pri perutninskem mesu stalne presežke. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom v zadnjem petletnem obdobju (2015–2019) raste, s 103 % na 111 %, in se v letu 2020 glede na predhodno leto ni bistveno spremenila. V letu 2020 je znašala 111 %.

2.6.2 Samooskrba s prirejo jajc

Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3,0 %, k vrednosti živinoreje pa okoli 7 % (leta 2020: 7,5 %).

V letu 2020 je bilo v hlevljenih okoli 1.550 tisoč nesnic in znesenih 391 mio jajc, kar je za 7 % manj kot leta 2019 (420 mio jajc). Na podlagi statističnih podatkov se je povprečna nesnost v primerjavi z letom 2019 povečala za 9 % in je znašala 253 jajc/nesnico.

Evidentirana prodaja konzumnih jajc, ki zajema odkup in prodajo na tržnici, znaša okoli 50 % prireje. Prodaja konzumnih jajc na tržnicah se zmanjšuje. Domača prireja jajc je v letu 2020 znašala 23,5 tisoč ton (leta 2019: 25,2 tisoč t), domača poraba jajc pa 24,8 tisoč ton. V letu 2020 je samooskrba s konzumnimi in drugimi jajci znašala 94,8 %, na prebivalca je bilo porabljeno 10,4 kg konzumnih jajc. V letu 2020 je bilo izvoženih 1.826 ton, uvoženih pa je bilo 3.121 ton jajc, tako da Slovenija v zadnjem desetletju še vedno ostaja neto uvoznica jajc.

2.6.3 Samooskrba z govejim mesom

Prireje mleka in govejega mesa predstavljata najpomembnejši proizvodni usmeritvi slovenskega kmetijstva. Govedoreja v celoti prispeva h kmetijski proizvodnji okoli 26 %, od tega proizvodnja govejega mesa 11,1 %. V skupni proizvodnji živinoreje govedoreja prispeva več kot 60 %, od tega proizvodnja govejega mesa 27,1 %.

Skupno število govedi je v zadnjem desetletju razmeroma stabilno. Po statističnih podatkih so kmetijska gospodarstva konec leta 2020 redila 485.608 glav govedi. Od tega je bilo največ telet, sledijo krave molznice, biki in voli ter krave dojilje.

V zadnjih desetih letih je prireja govejega mesa relativno stabilna in je leta 2020 znašala okoli 44.200 ton. Po vstopu v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem pa so opazne precejšnje spremembe v strukturi, zlasti izvoza. Čeprav je izvoz mesa in izdelkov v letu 2020 skoraj trikrat večji kot pred desetletjem, delež izvoza živih živali še vedno ostaja visok. Prav nasprotno je pri uvozu, ki se je preusmeril od živih živali k mesu. Stopnja samooskrbe je v letu 2020 bila približno 107 %, poraba mesa govedi na prebivalca pa je znašala približno 20 kg. Cena govejega mesa na slovenskem trgu je pod močnim vplivom

evropskega trga, ekonomičnost priraje pa je odvisna predvsem od ravni odkupnih cen mesa in cen krme. Cena krme ima največji vpliv na stroške priraje mesa.

3 RAZISKOVALNI DEL

3.1 METODOLOGIJA

Med dobivanjem literature sva obiskala nekaj spletnih strani, med drugim tudi spletno stran Kmetijsko gospodarske zbornica Slovenije.

3.1.1 Opis vzorca raziskave

Anketirala sva lokalne kmetovalce. Anketa je bila v fizični obliki razdeljena med anketiranci. Na anketni vprašalnik se je odzvalo 18 oseb, in sicer 13 moških in 5 žensk.

3.1.2 Opis merskega instrumenta

Anketa je sestavljena iz 37 vprašanj (priloga 1). Anketo sva sestavila sama. Anketa je bila anonimna.

3.1.3 Opis postopka zbiranja podatkov

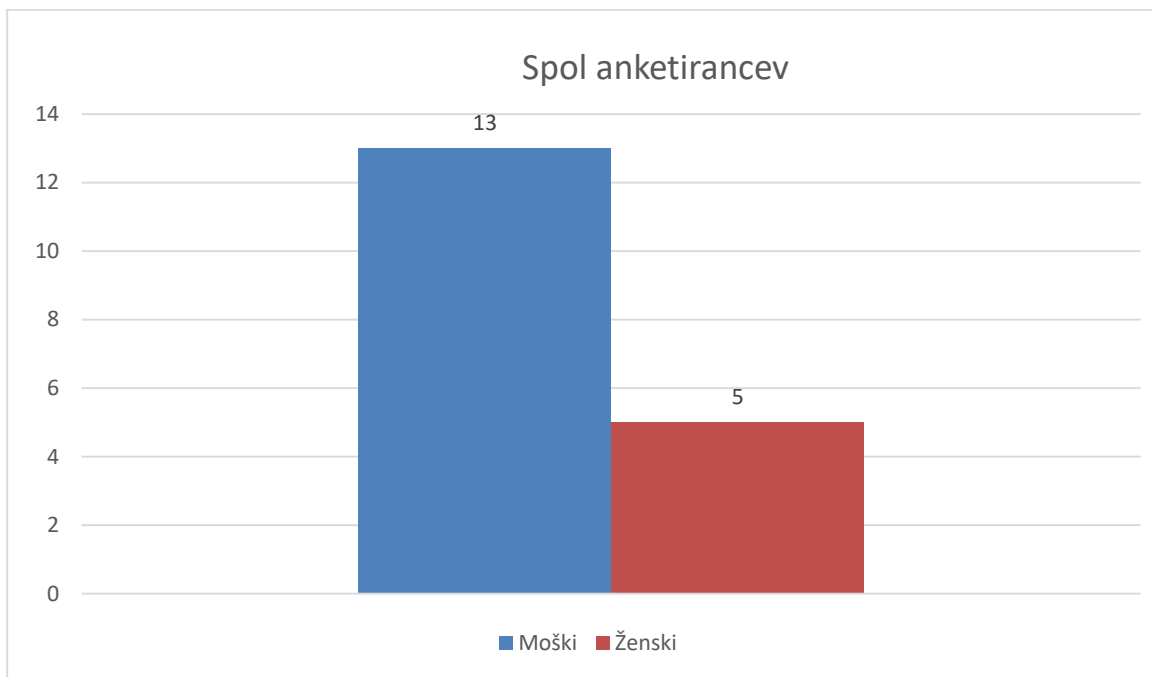
Anketni vprašalnik sva decembra in januarja oddala lokalnim kmetom. Ko so nama anketiranci ankete vrnili, sva začela s sestavljanjem raziskovalne naloge.

3.1.4 Obdelava podatkov

Rešene ankete sva pregledala, odgovore na roke zapisala na eno anketo in nato iz zbranih podatkov s pomočjo računalnika naredila stolpčne grafe. Grafom sva dala naslov in kratko razlago.

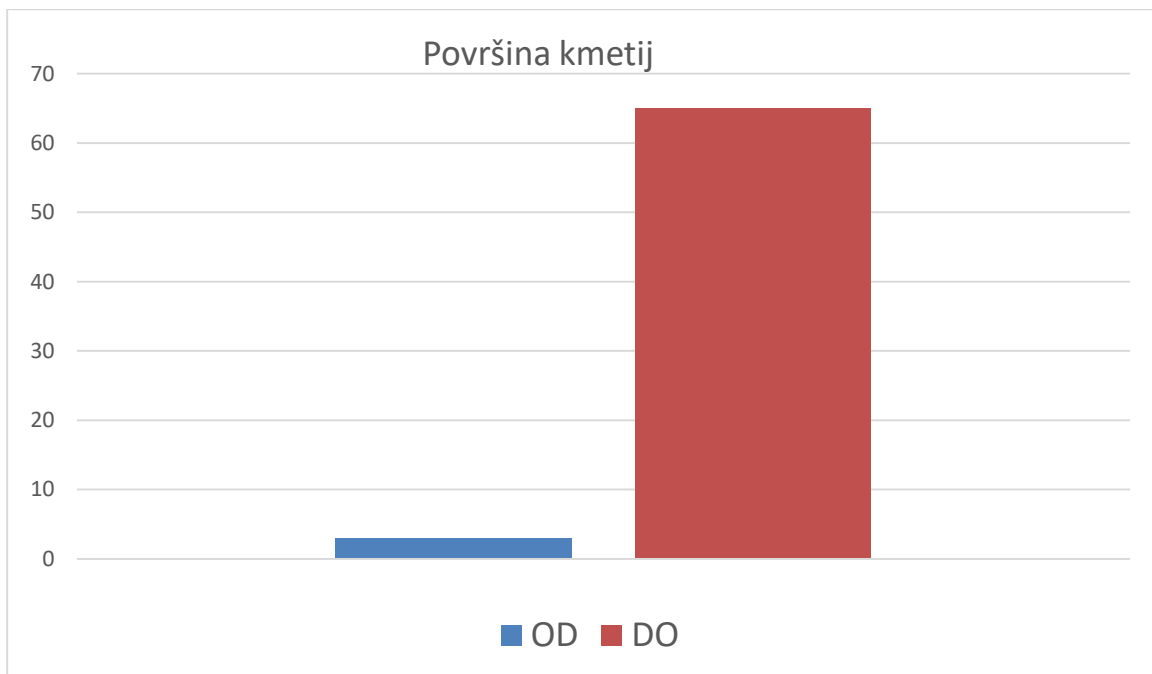
3.2 REZULTATI

S pomočjo grafov vam bova v nadaljevanju predstavila rezultate raziskovalne naloge.

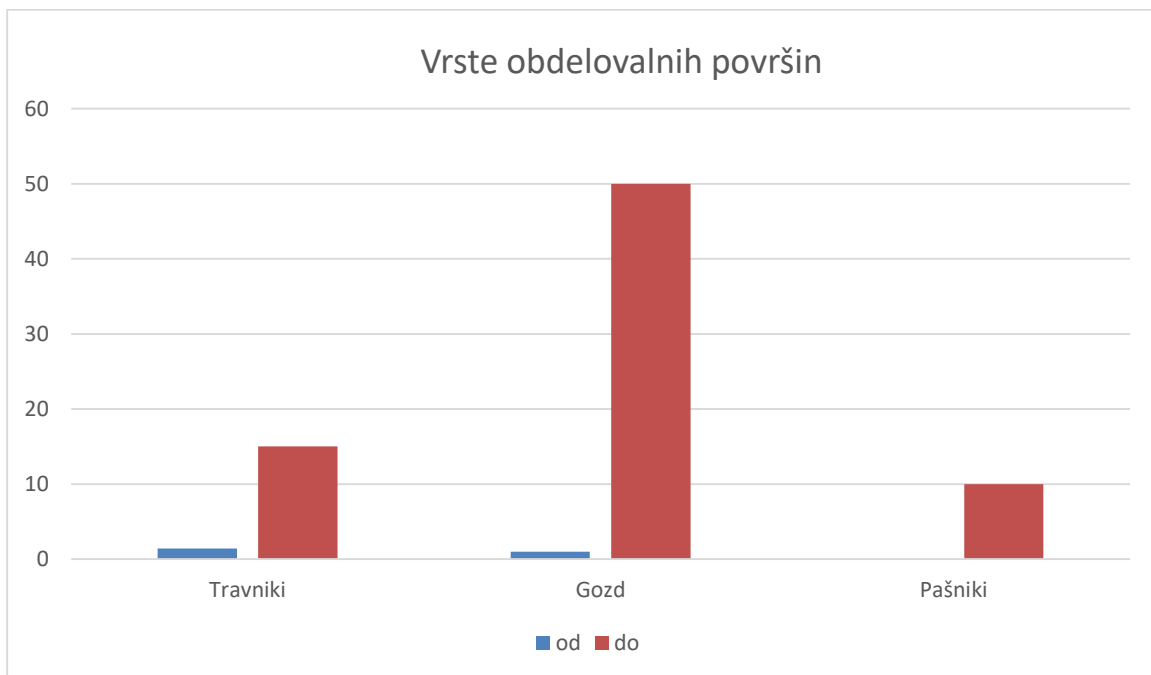
Graf 1: Spol anketirancev

Pri anketiranih prevladujejo moški, in sicer je na najino anketo odgovorilo 13 moških in 5 žensk, v starosti od 20 do 65 let.

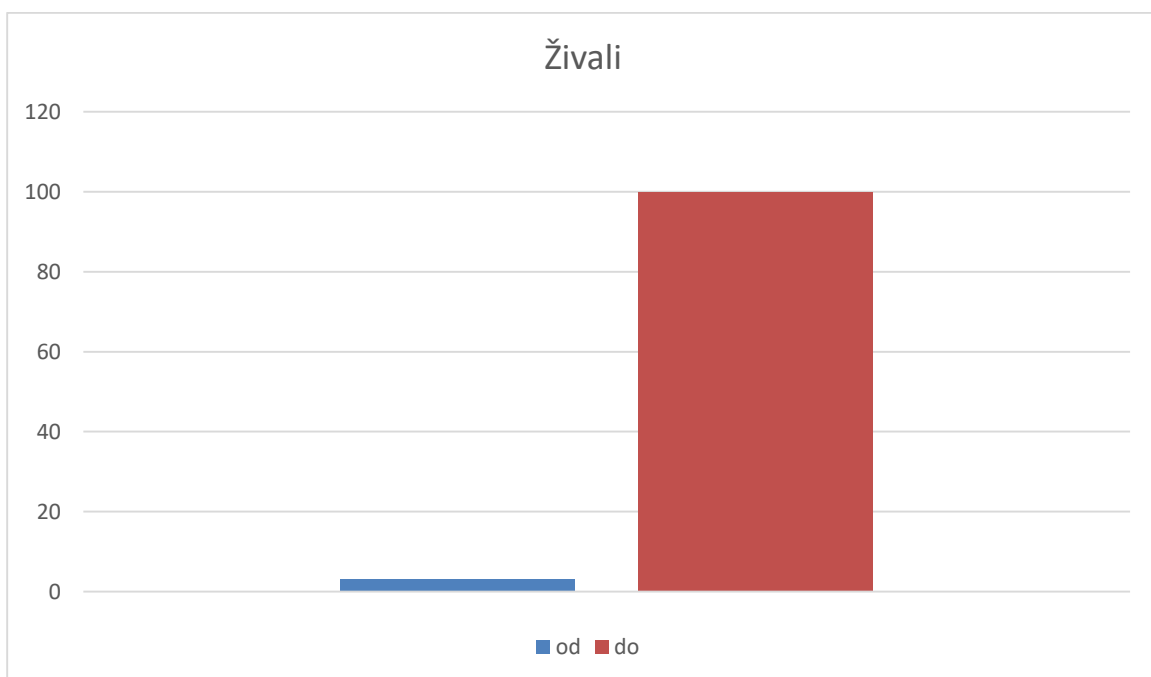
Graf 2: Površina kmetij

Površina kmetij anketirancev znaša od 3 do 65 ha.

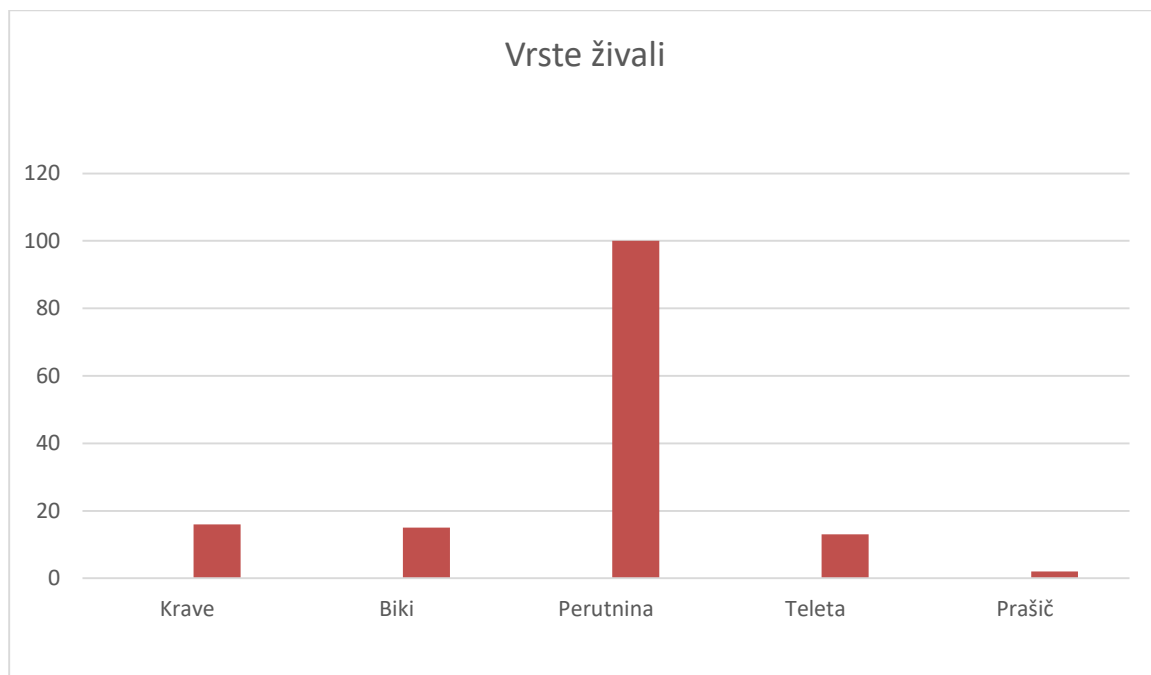
Graf 3: Vrste obdelovalnih površin

Anketiranci imajo največ gozda do 50 ha, sledijo travniki do 15 ha in pašniki do 10 ha.

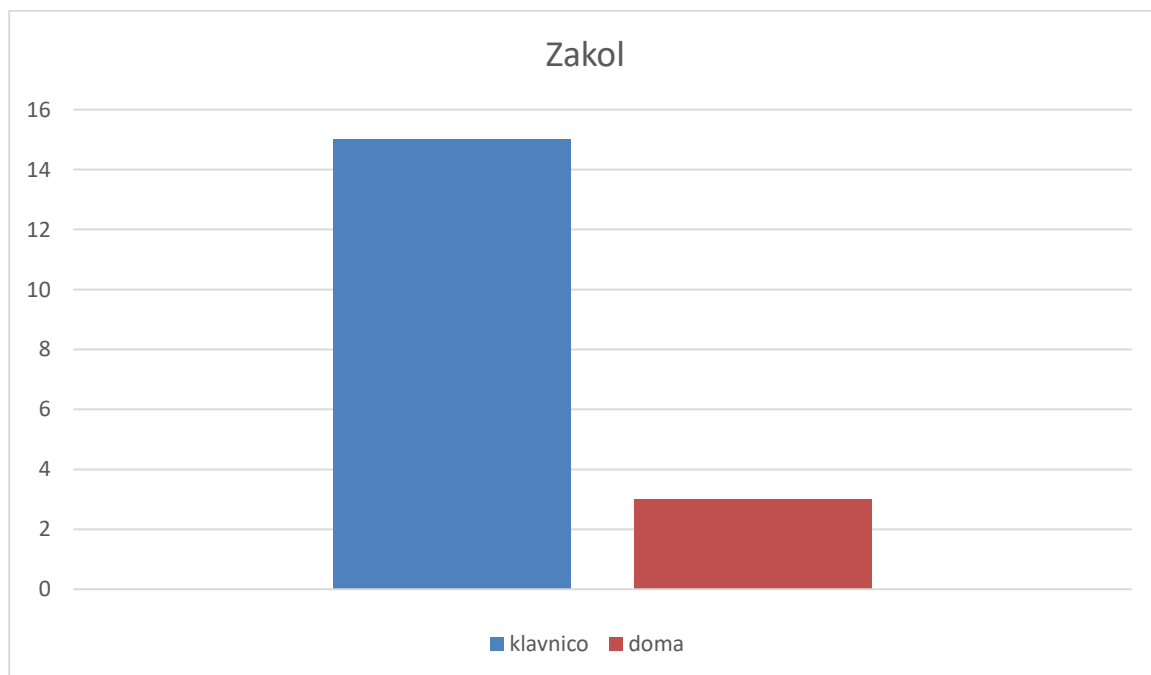
Graf 4: Živali

Vsi anketiranci imajo na svoji kmetiji nekaj živali, in sicer se število giblje od 3 do 100.

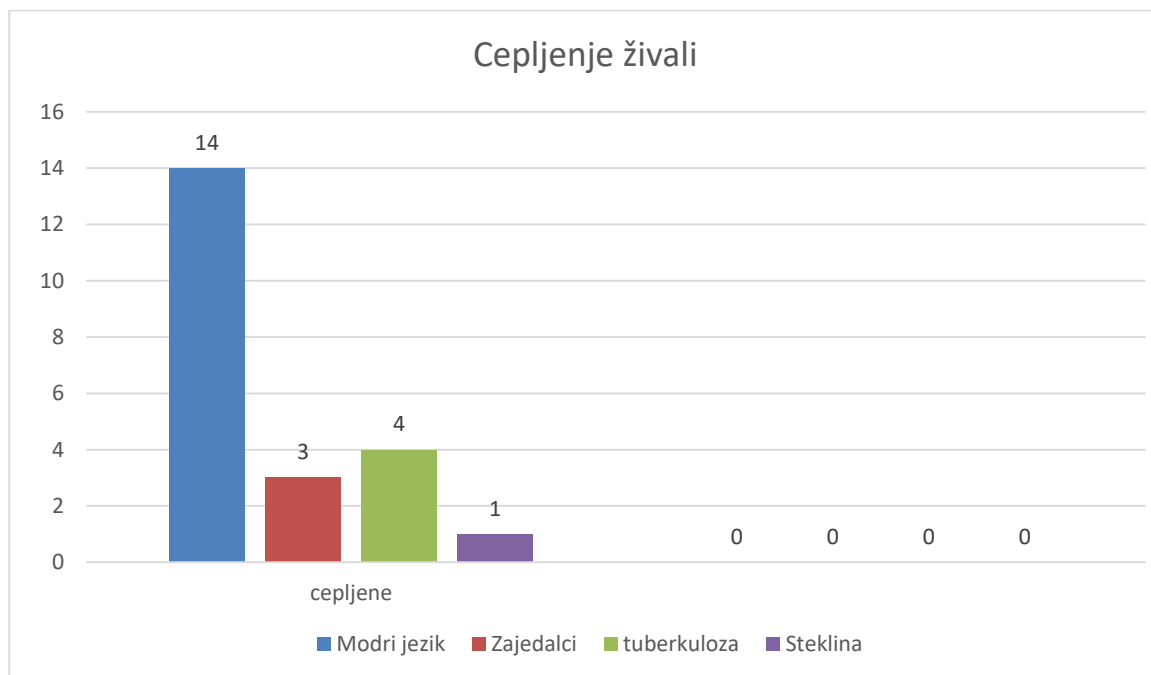
Graf 5: Vrste živali

Iz Grafa 5 je razvidno, da prevladuje perutnina (100), sledi govedoreja (krave, biki, teleta) in nato prašiči, ki jih vzrejata le dva anketiranca.

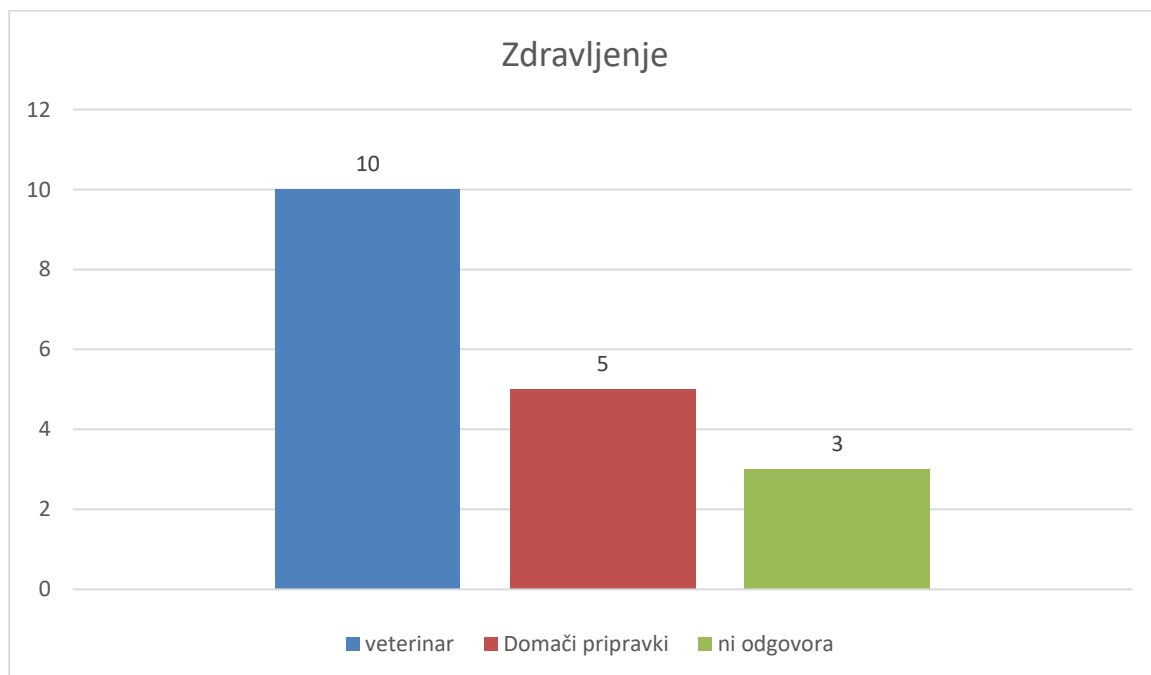
Graf 6: Zakol

15 anketirancev daje živali v zakol v klavnico, le trije jih zakoljejo doma.

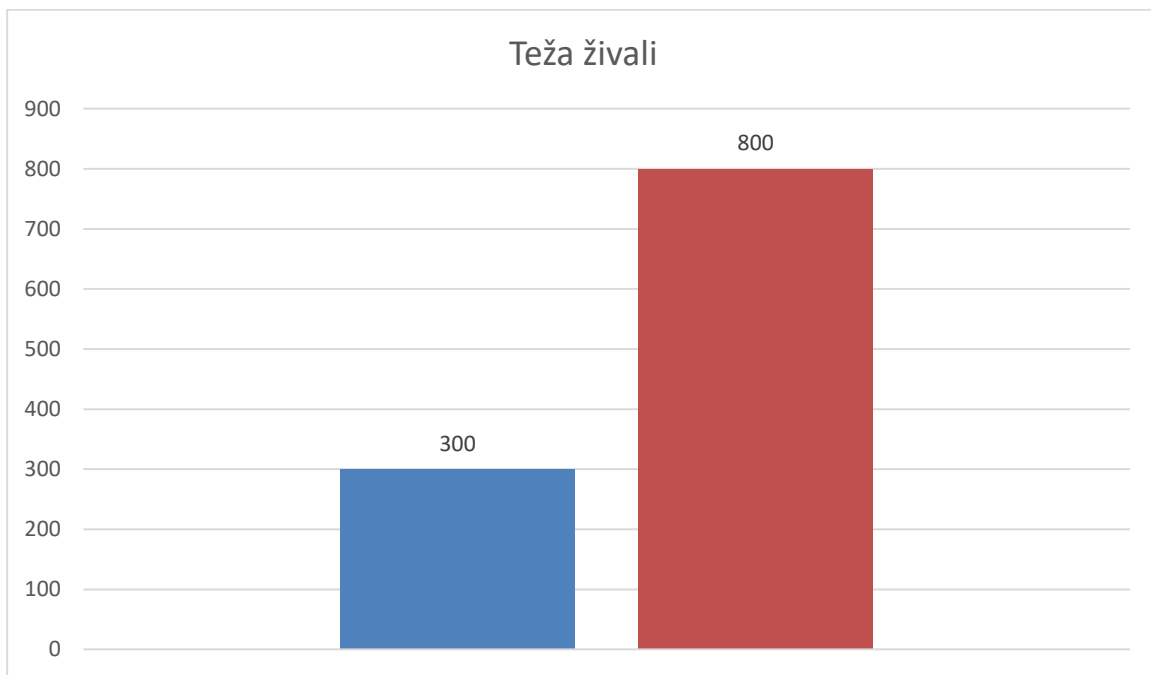
Graf 7: Cepljenje živali

Vse živali anketirancev so cepljene vsaj proti eni bolezni.

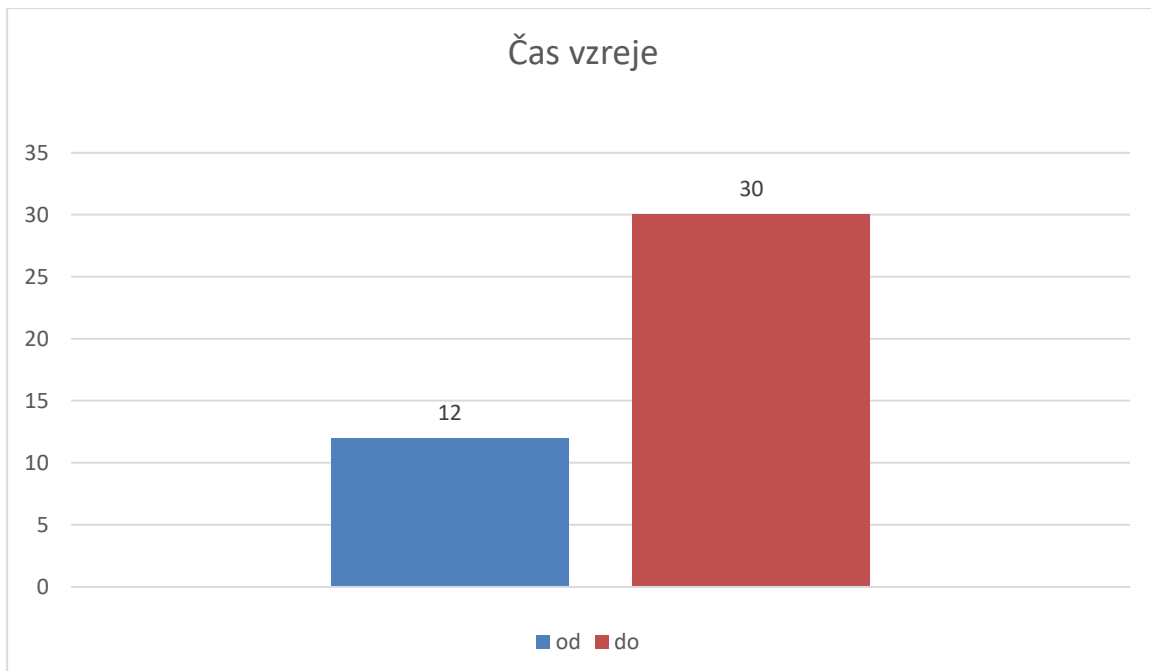
Graf 8: Zdravljenje

10 anketirancev zdravi živali s pomočjo veterinarja, 5 anketirancev pripravi domače pripravke, trije anketiranci niso odgovorili na vprašanje.

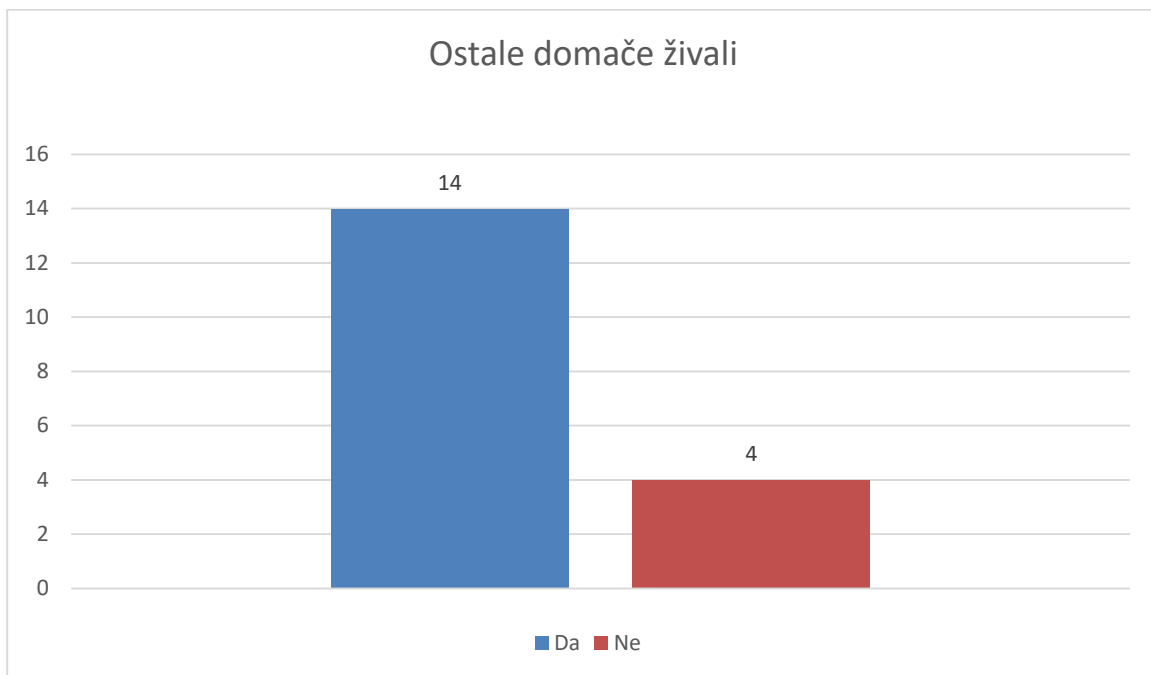
Graf 9: Teža živali

Pri anketirancih se teža živali giblje od 300 do 800 kg, kar prikazuje Graf 9.

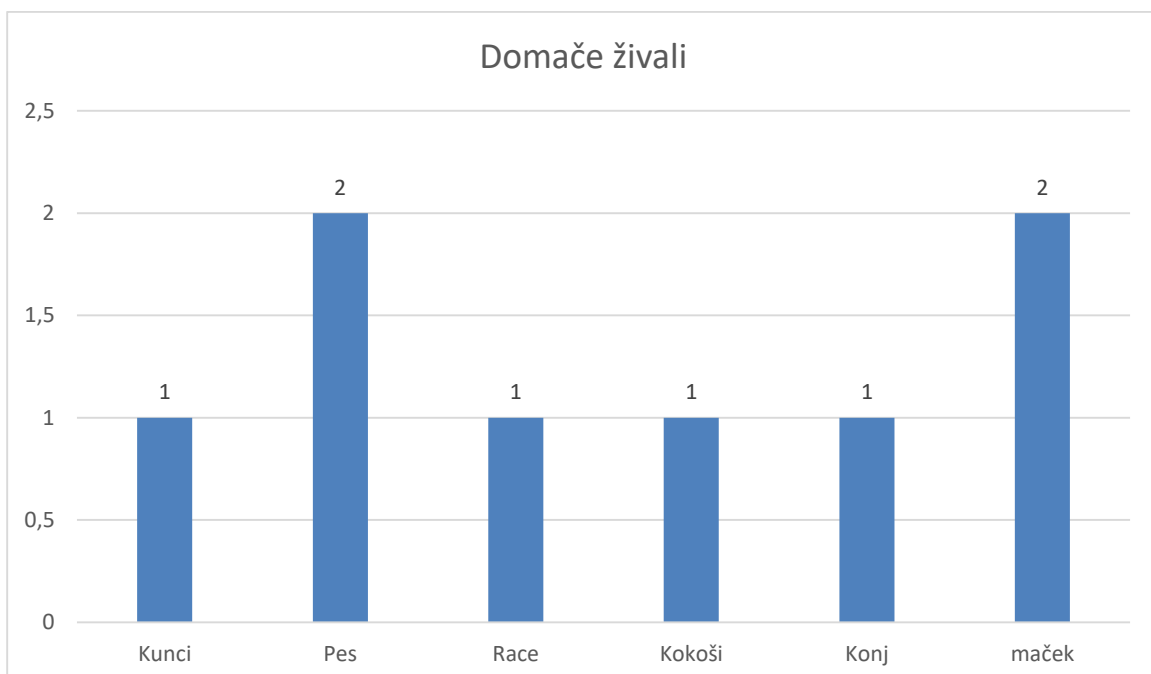
Graf 10: Čas vzreje

Anketiranci vzrejajo živali od najmanj treh mesecev do največ 30 mesecev.

Graf 11: Ostale domače živali

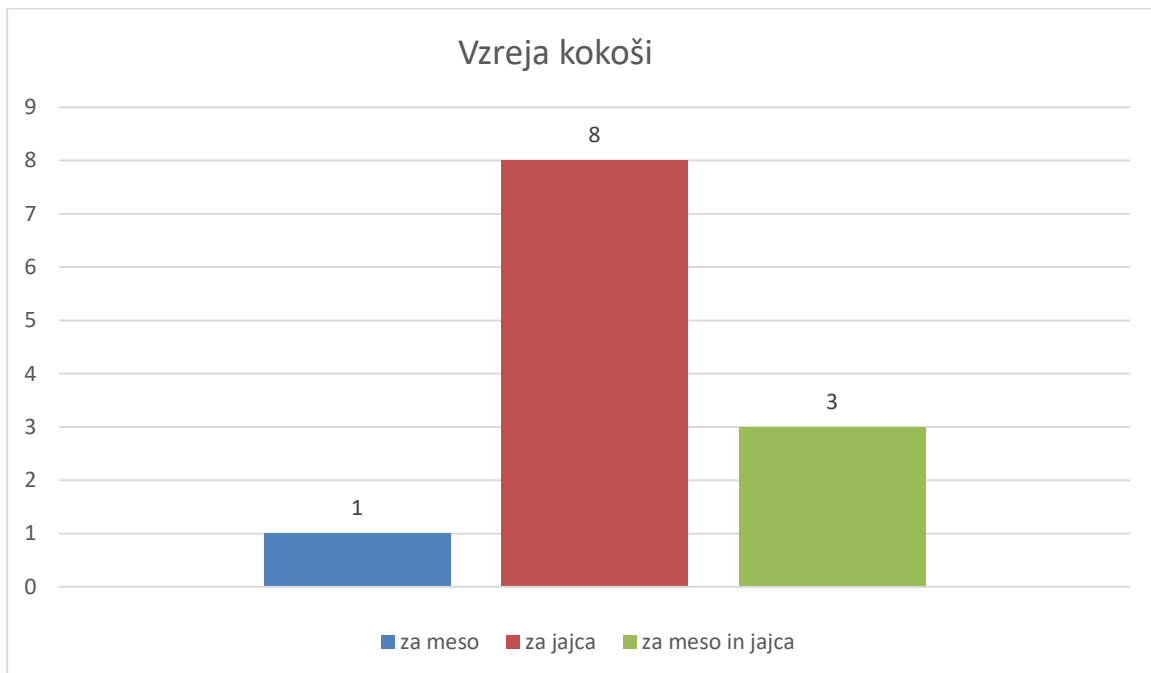
Z Grafa 11 je razvidno, da ima 14 anketirancev še druge domače živali, ki jih pa štirje anketiranci nimajo.

Graf 12: Domače živali

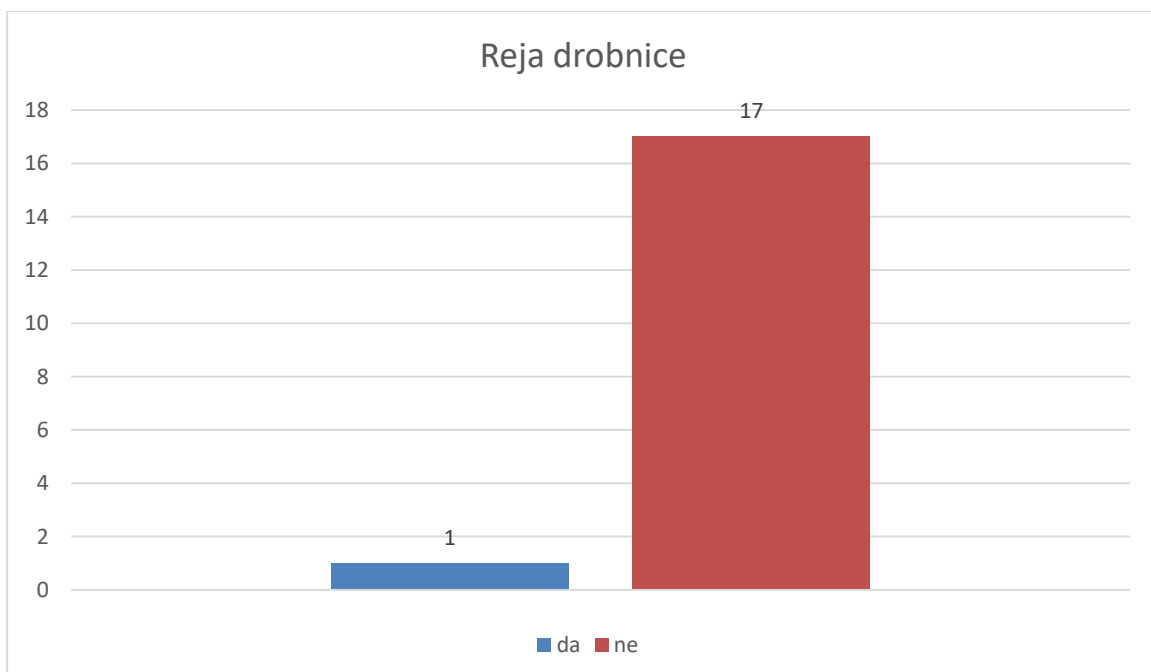
Kot domačo žival ima največ anketirancev psa in mačko, sledijo kunci, race, kokoši in konji.

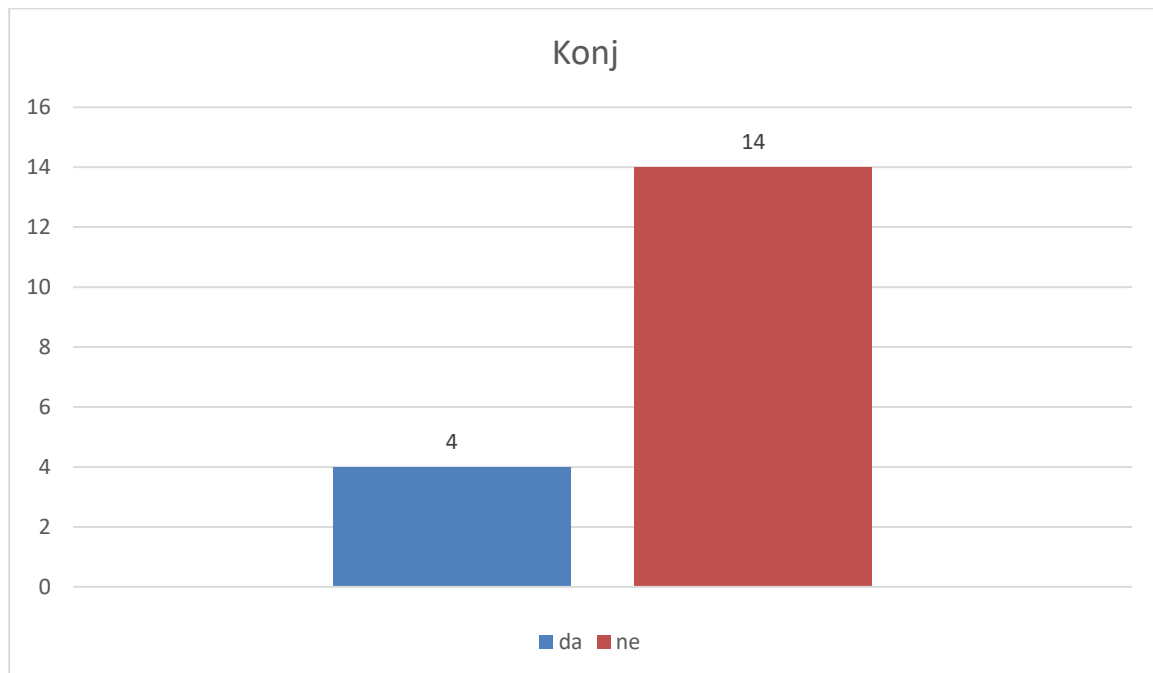
Graf 13: Vzreja kokoši

Osem anketirancev redijo kokoši za jajca, trije za meso in jajca in eden za meso.

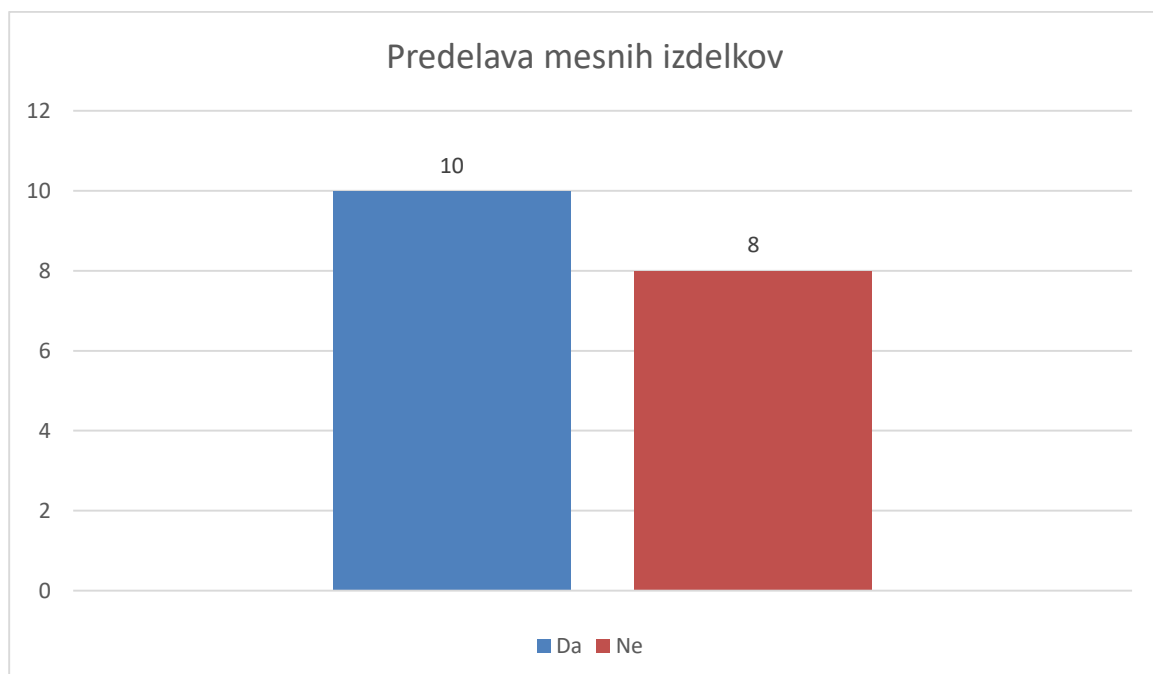
Graf 14: Reja drobnice

Z vzrejo drobnice (kozjereja) se ukvarja en anketiranec, z ovčjerejo pa se ne ukvarja nobeden od anketirancev.

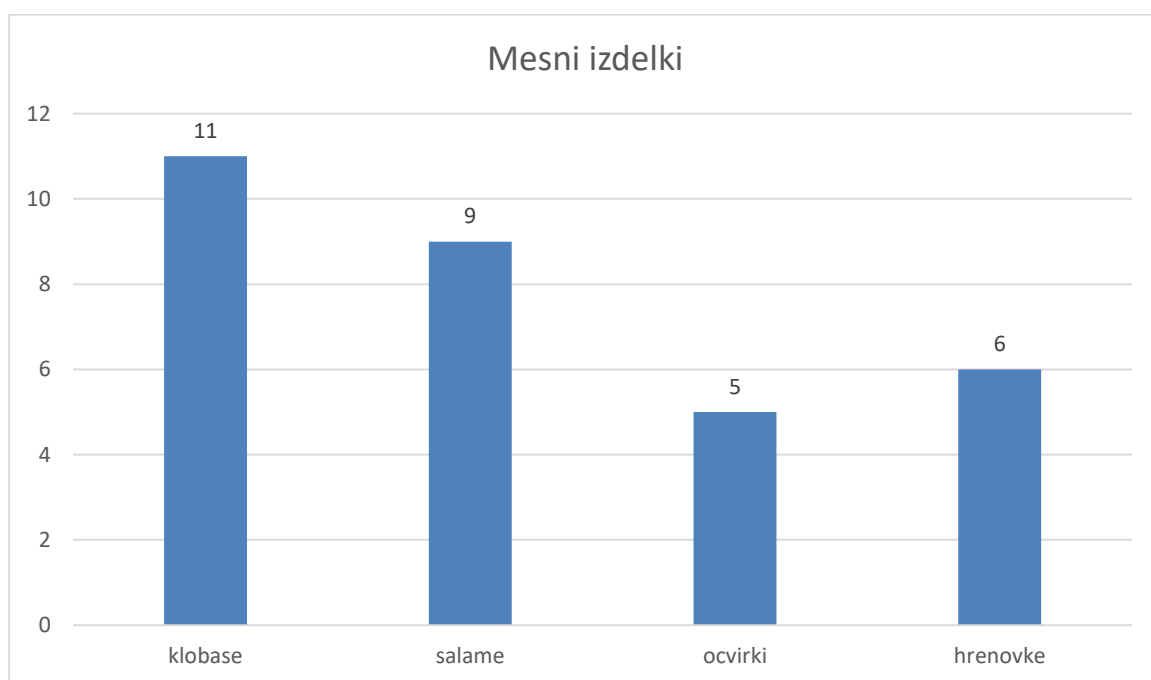
Graf 15: Vzreja konj

Z grafa 15 je razvidno, da imajo 4 anketiranci konja, in sicer jih vzrejajo za hobi, 14 anketirancev se ne ukvarja z vzrejo konj.

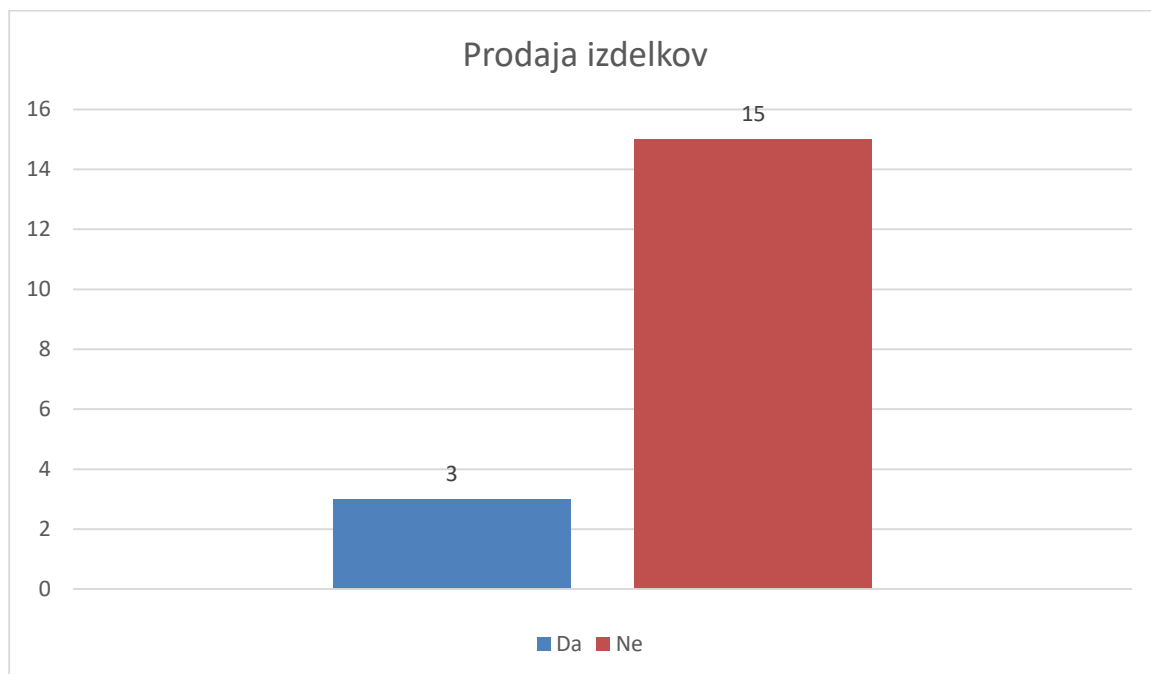
Graf 16: Predelava mesnih izdelkov

10 anketirancev predeluje meso v mesne izdelke, 8 anketirancev ne.

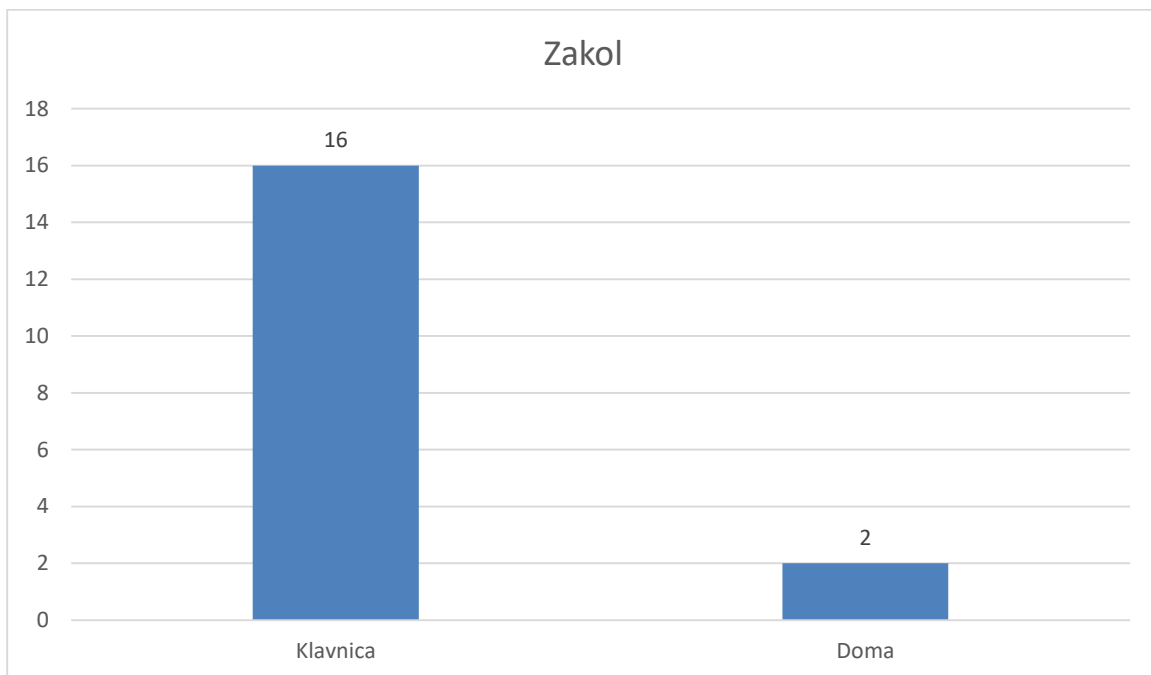
Graf 17: Vrste mesnih izdelkov

Anketiranci iz mesa, ki ga pridelajo, naredijo klobase, salame, ocvirke in hrenovke. Največ anketirancev naredi klobase, sledijo salame, ocvirki in najmanj anketirancev predela hrenovke.

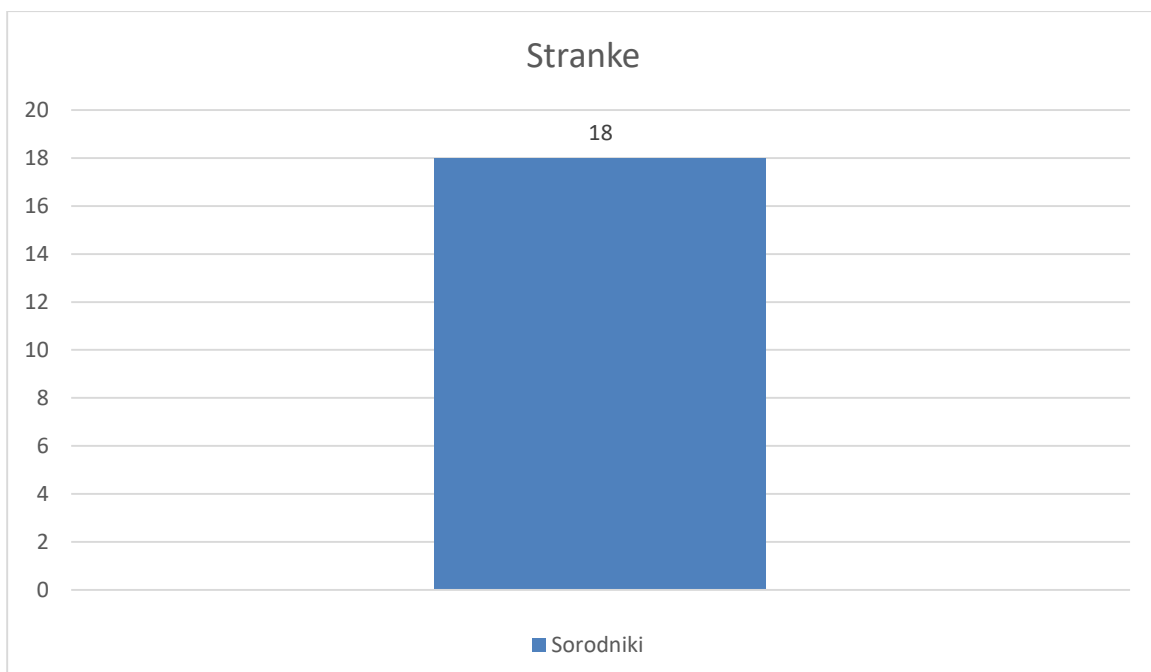
Graf 18: Prodaja izdelkov

Samo 3 anketiranci prodajajo narejene mesne izdelke, ostalih 15 anketirancev izdelke porabi zase.

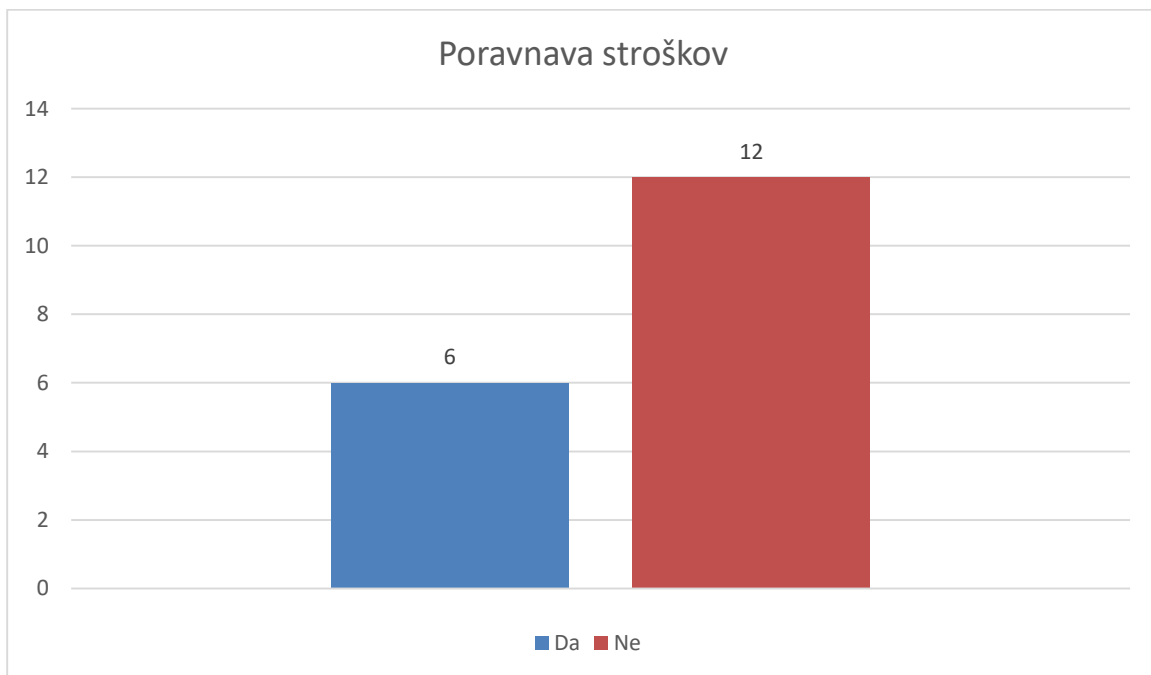
Graf 19: Zakol

16 anketirancev oddaja živali za zakol v klavnico, le 2 od 18 zakoljeta živali doma.

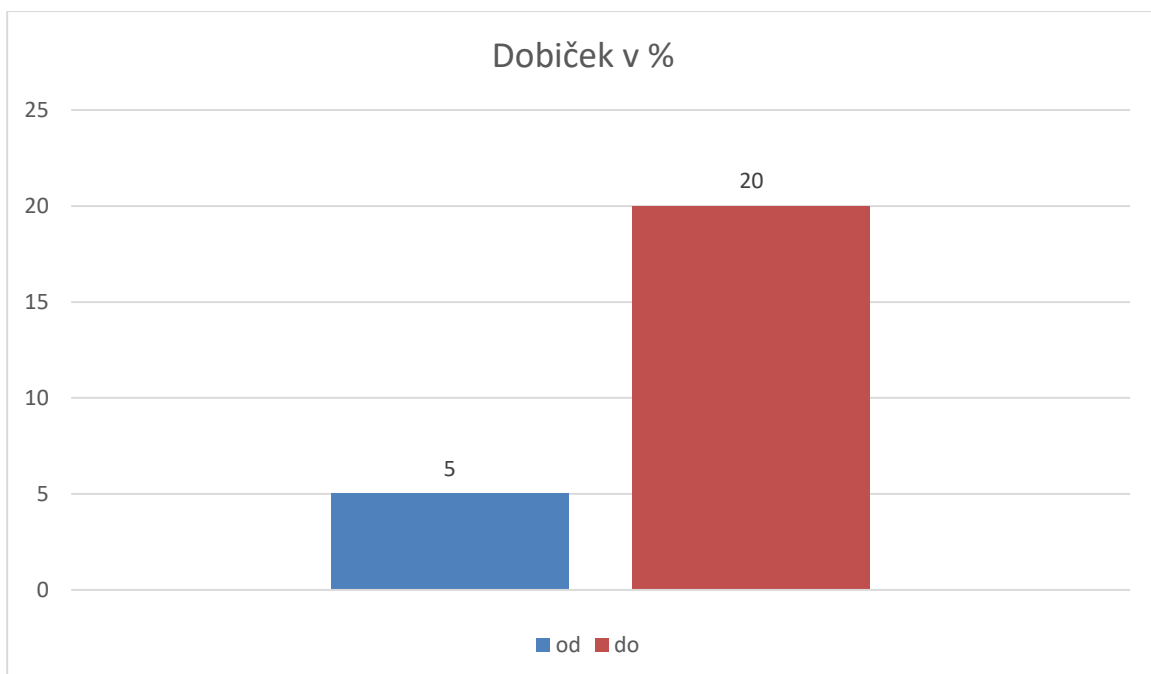
Graf 20: Stranke

Z Grafa 20 je razvidno, da so pri vseh anketirancih stranke sorodniki.

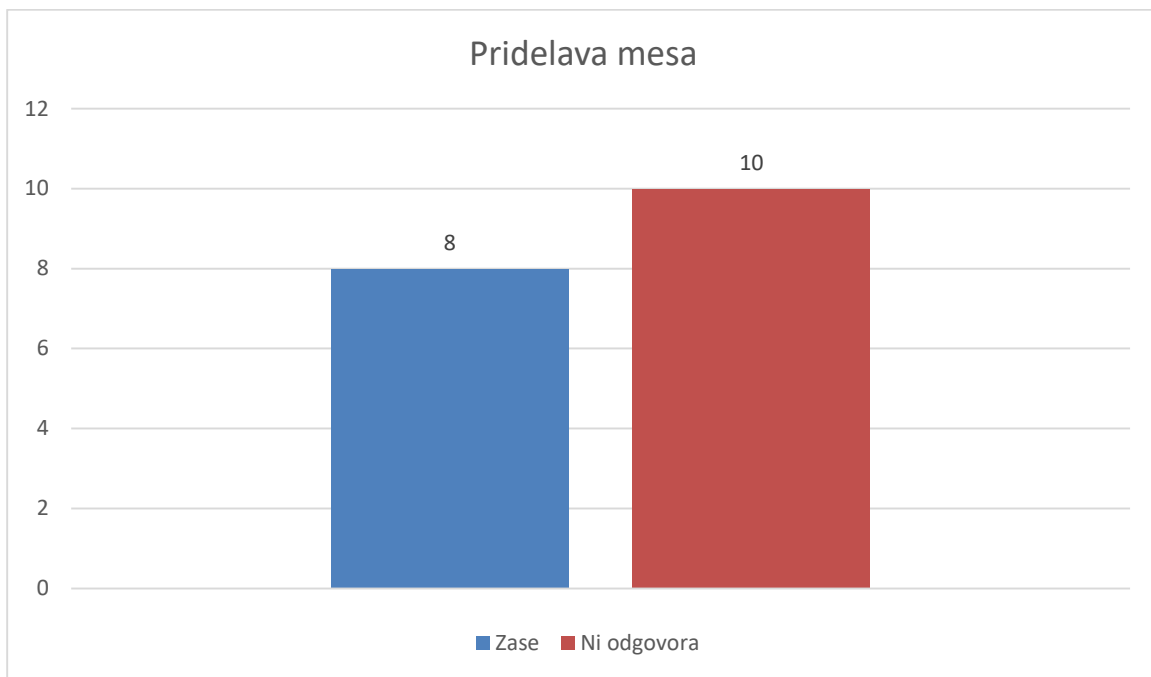
Graf 21: Poravnava stroškov

Pri 6 anketirancih se stroški vzreje poravnajo, pri 12 anketirancih pa ne.

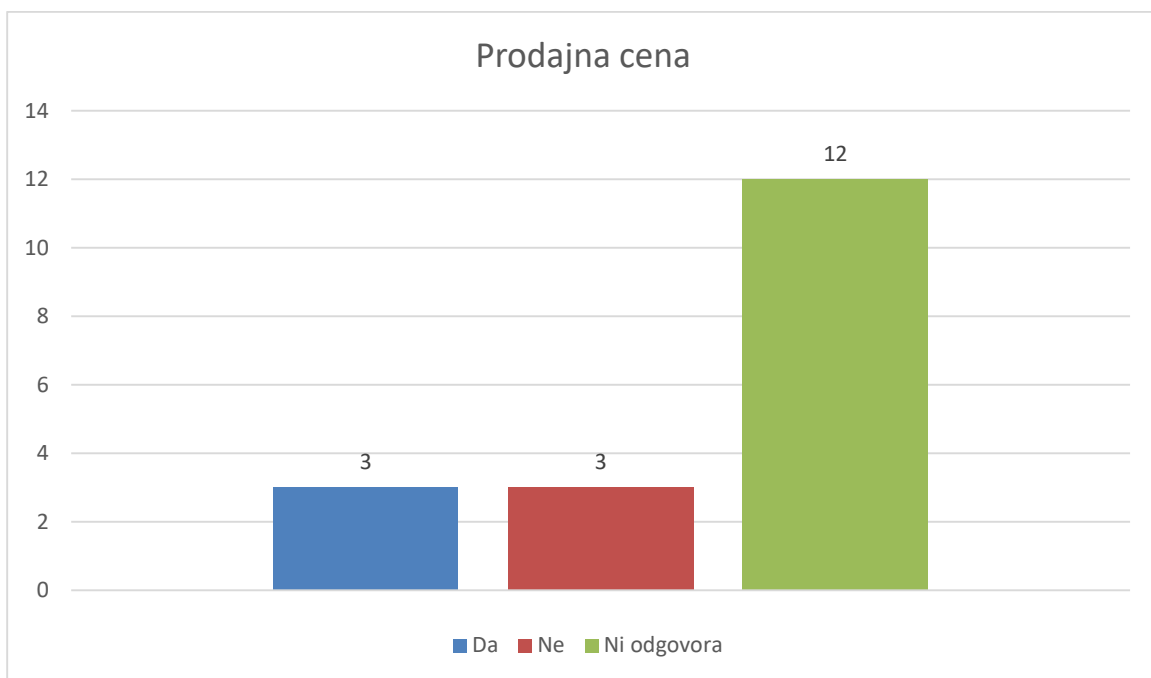
Graf 22: Dobiček

Pri 6 ljudeh, kjer se stroški vzreje poravnajo, so od 5 do 20% v dobičku.

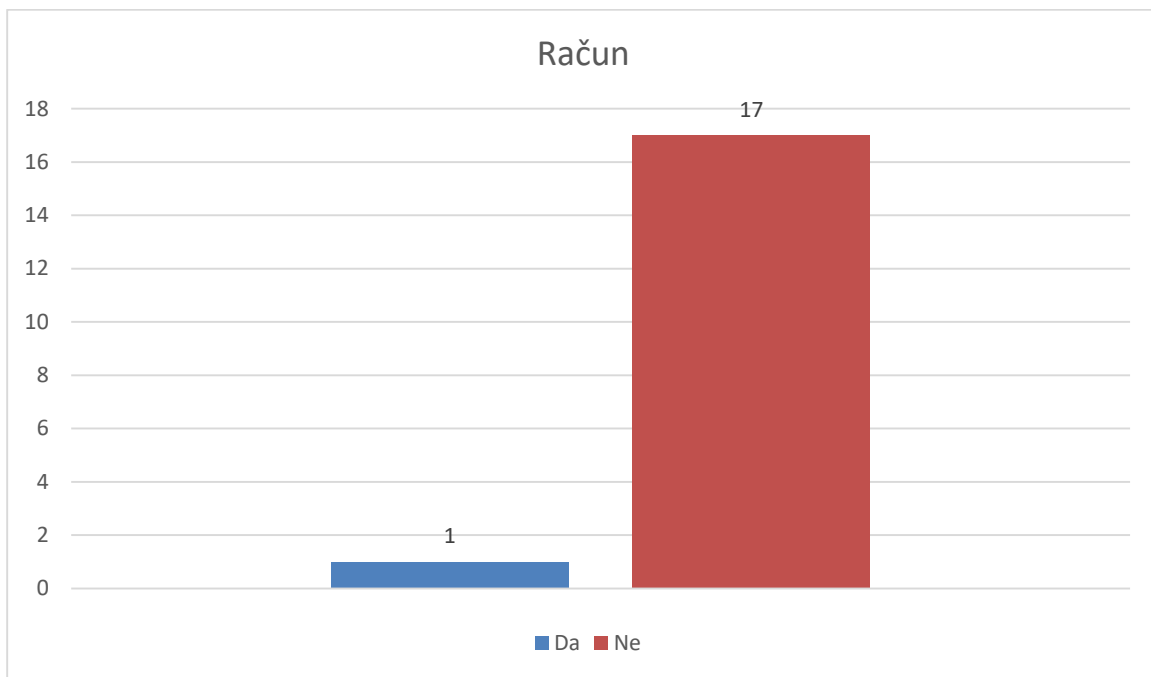
Graf 23: Pridelava mesa

8 anketirancev prideluje meso zase, pri ostalih 10 anketirancih pa ni bilo odgovora.

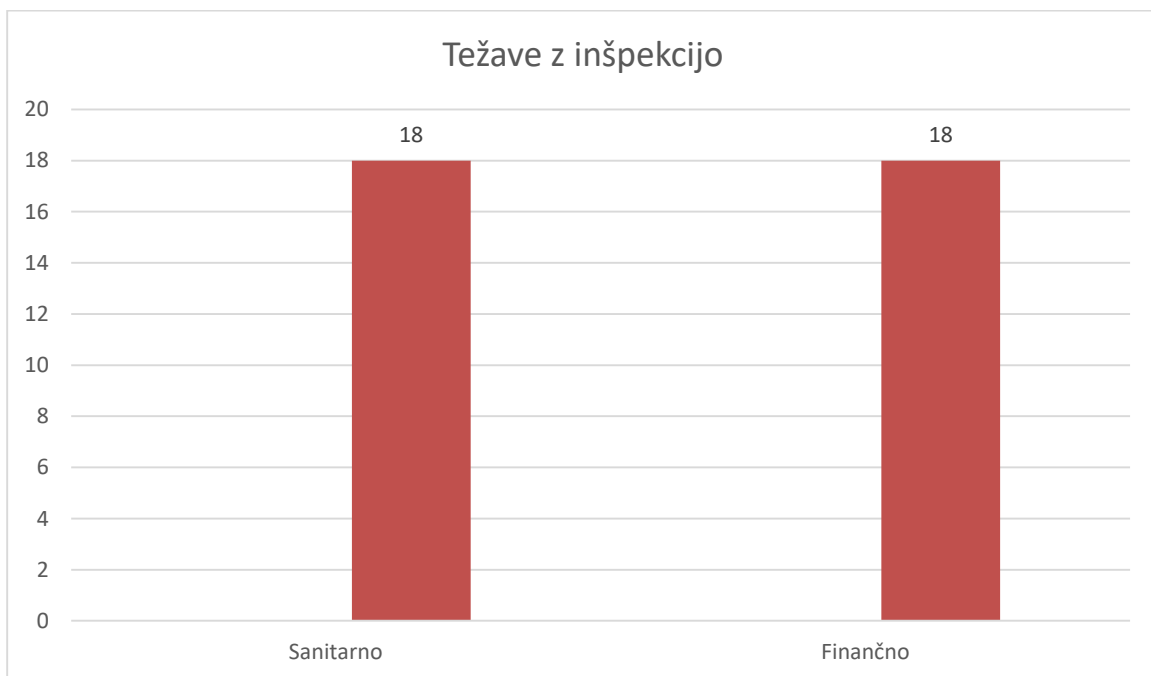
Graf 24: Prodajna cena

Pri 3 anketirancih je cena izdelkov dražja, ravno tako pri 3 cena ni dražja, pri ostalih 12 anketirancih ni bilo odgovora.

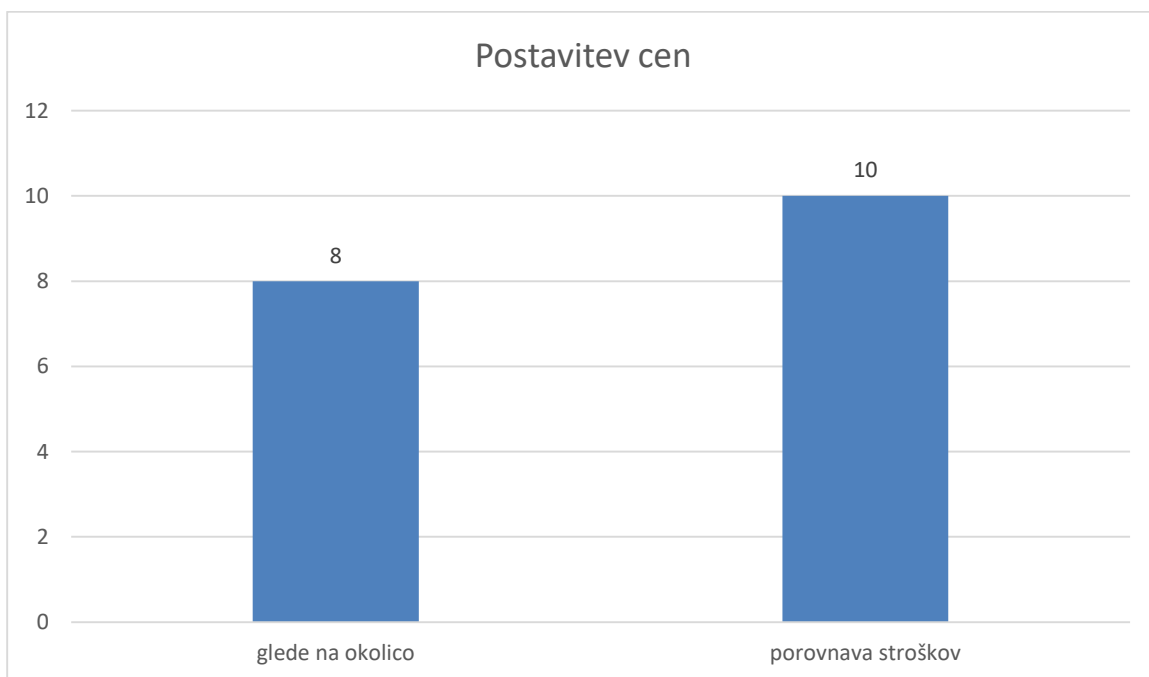
Graf 25: Račun

Od 18 anketirancev le 1 anketiranec pri prodaji izdaja račun, drugih 17 anketirancev ne izdaja računa.

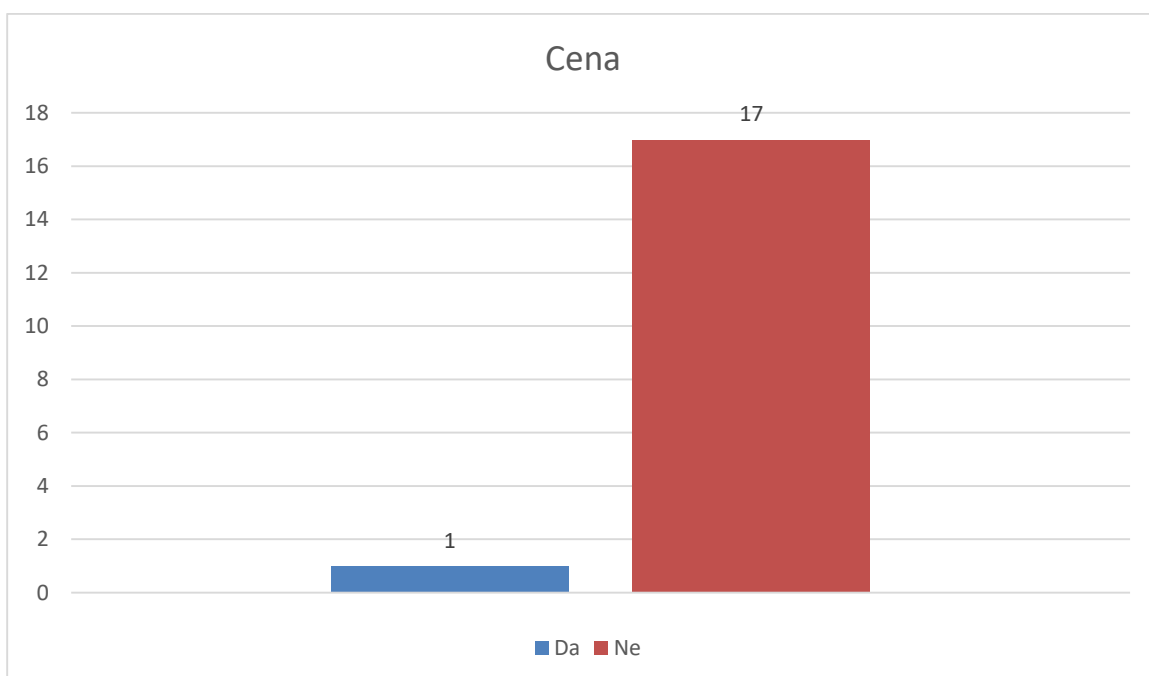
Graf 26: Izkušnje z inšpekcijo

Z Grafa 26 je razvidno, da nihče od 18 anketirancev ni imel težav s sanitarno ali finančno inšpekcijo.

Graf 27: Postavitev cen

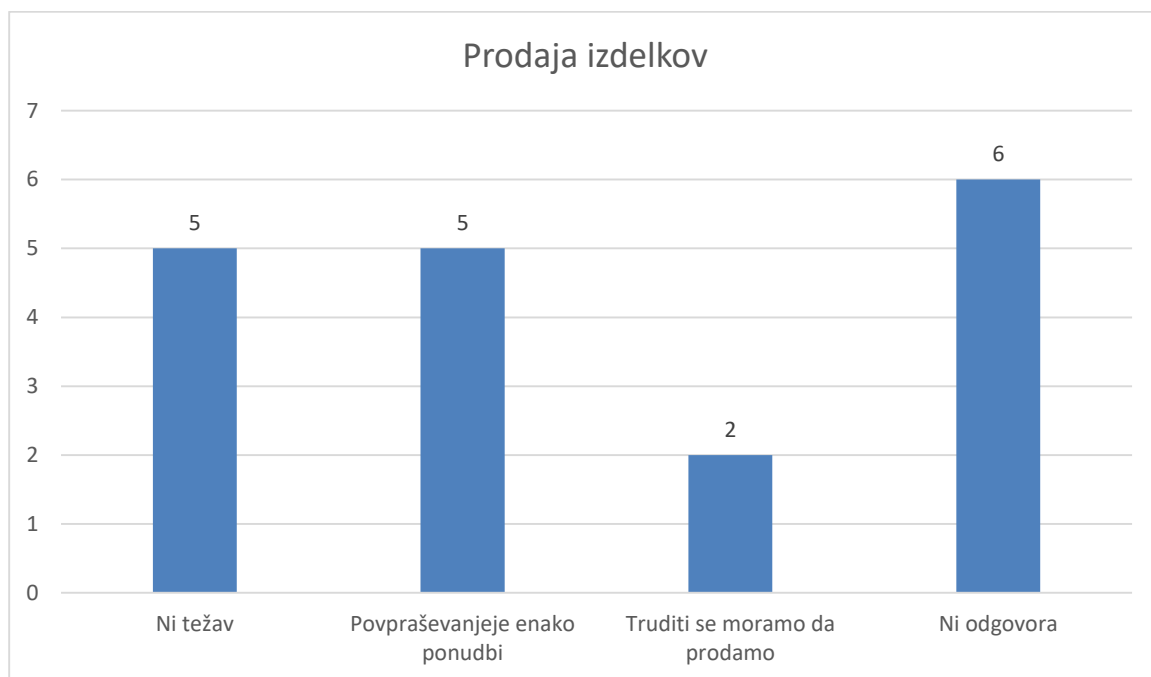
Graf 27 nam prikazuje, da 10 anketirancev postavlja ceno glede na porovnavo stroškov, ostalih 8 anketirancev postavlja svojo ceno glede na okolico.

Graf 28: Cena

Pri 17 anketirancih cena ni odvisna od kupca, pri 1 anketirancu je.

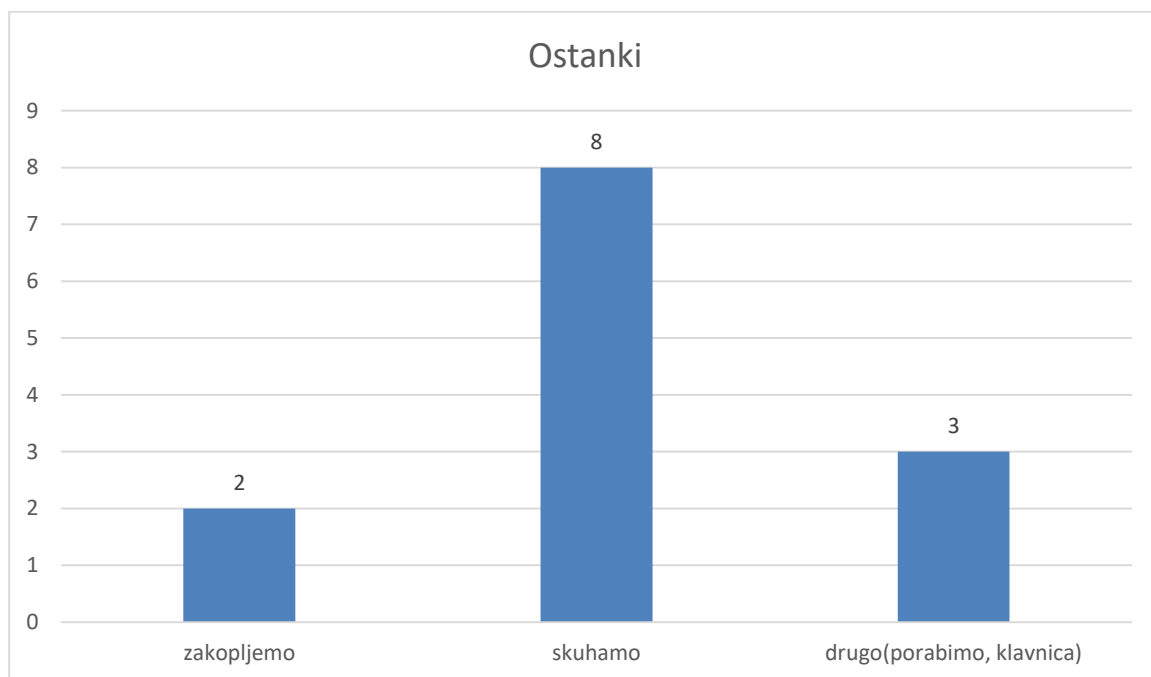
Graf 29: Prodaja izdelkov

Pri 5 anketirancih ni težav s prodajo mesnih izdelkov, prav tako je pri 5 anketirancih povpraševanje enako ponudbi, le pri 2 anketirancih se morajo truditi, da prodajo. Pri 6 anketirancih ni bilo odgovora.

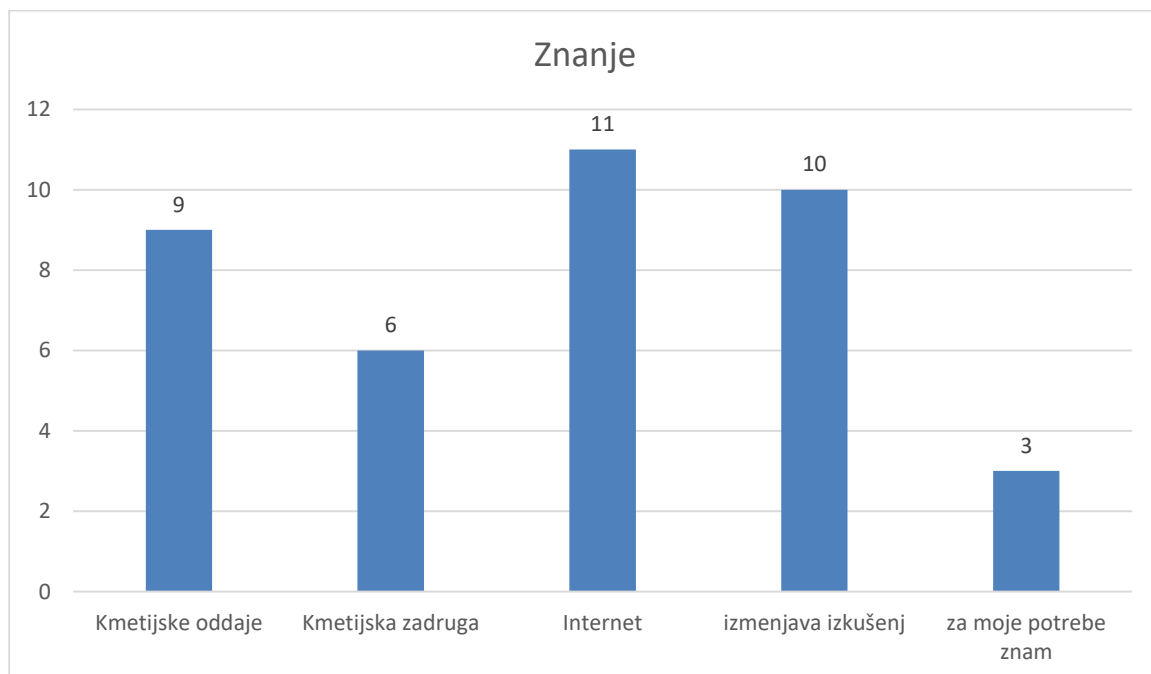
Graf 30: Višek mesa

Višek pri 9 anketirancih prodajo v Kmetijsko-gozdarsko zadrugo. Pri 9 anketirancih ni viška.

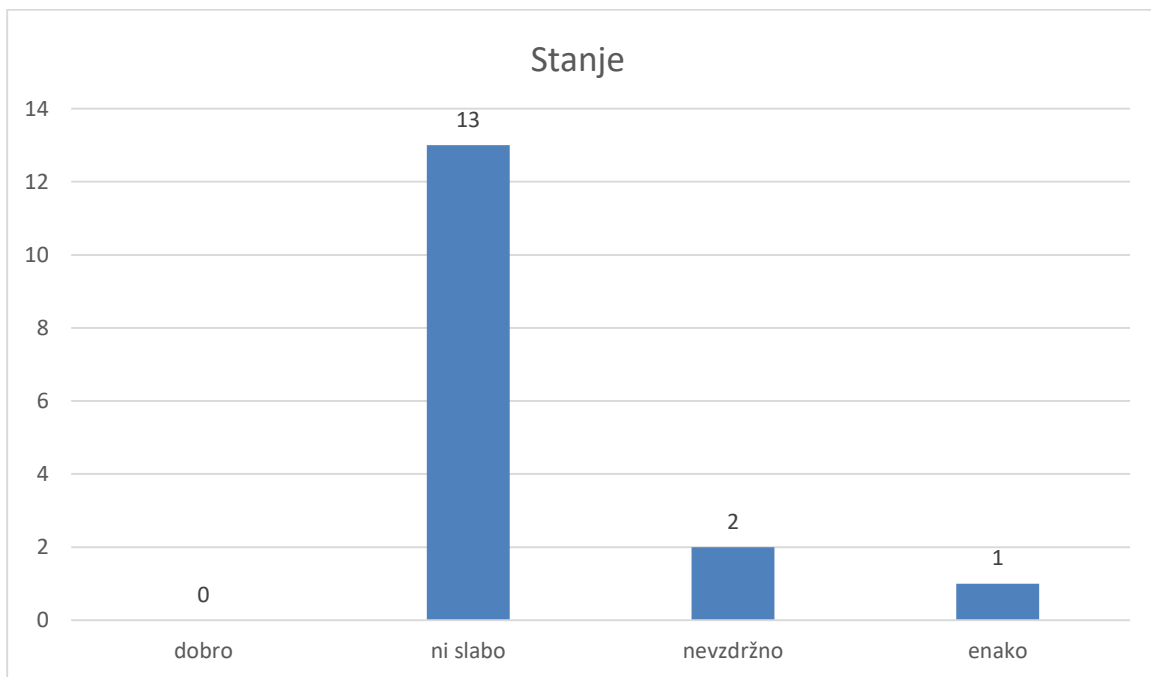
Graf 31: Ostanki mesa

Z Grafa 31 je razvidno, da 8 anketirancev skuha ostanke za domači živali, 3 anketiranci jih porabijo ali pa jih vzame klavnica, le 2 anketiranca jih zakopljeta.

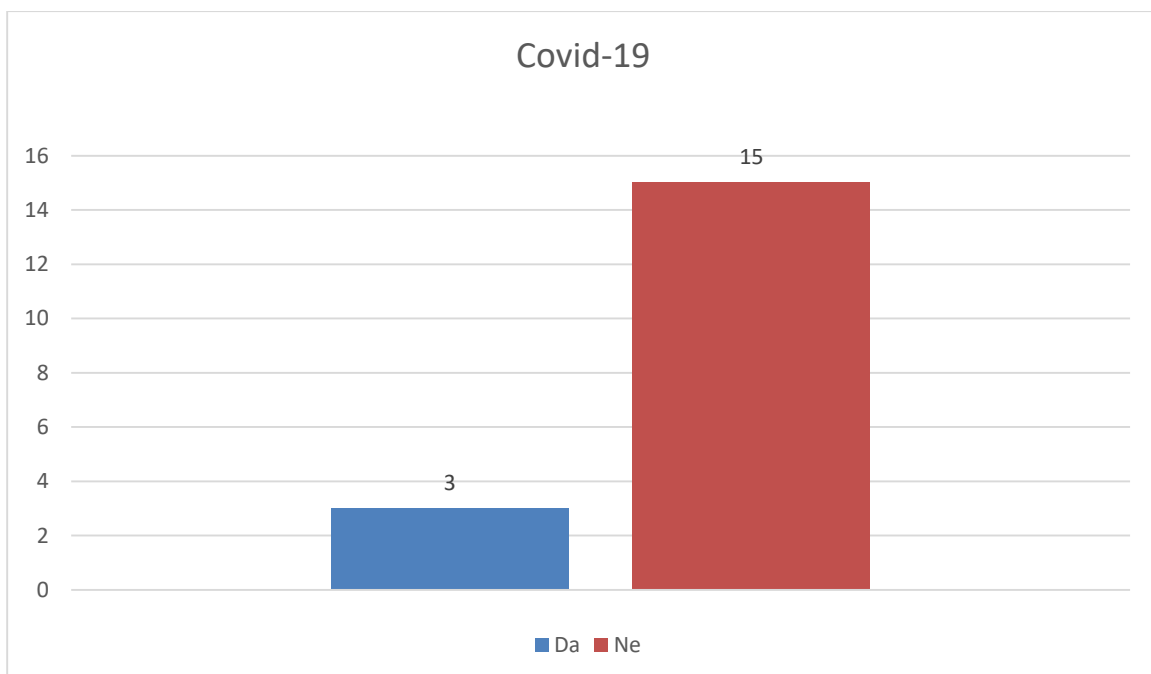
Graf 32: Znanje

Z gorenjega grafa je razvidno, da anketiranci dobivajo največ svojega novega znanja preko interneta, sledi izmenjava izkušenj s kmeti, nato iz kmetijskih oddaj, nekaj iz kmetijskih zadrug in nazadnje so anketiranci, ki znajo za svoje potrebe.

Graf 33: Stanje

13 anketirancev ocenjuje stanje z ni slabo, 3 anketiranca z nevzdržno in 1 z enako kot včasih.

Graf 34: Izkušnje s Covid-19

Pri 3 anketirancih je Covid-19 vplival na prodajo mesnih izdelkov, pri ostalih 15 anketirancih pa ne.

3.2.1 Intervju z gospo Germano Pivk

Srečali smo se v Osnovni šoli Žiri, 15. 2. 2022. Ga. Germani Pivk sva zastavila nekaj okvirnih vprašanj, na katere je odgovorila:

1. Vaša izobrazba?

Osnovno šolo sem obiskovala v Žireh, nadaljevala v Gimnaziji Škofja Loka. Zatem pa sem vpisala študij agronomije na Univerzi v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, smer poljedelstvo. Pozneje pa sem ob delu vpisala še študij managementa na Primorski univerzi.

2. Leta delovnih izkušenj?

Imela bom 40 let delovnih izkušenj. Najprej sem delala v kmetijski zadrugi v Žireh, zatem pa se je se je takrat še pospeševalna služba reorganizirala v Kmetijsko svetovalno službo na regijskih Kmetijsko gozdarskih zavodih. Zato sem se zaposlila na Kmetijsko gozdarskem zavodu Kranj. V tem času pa zaključujem svojo delovno kariero in se pripravljam na upokožitev.

3. Kakšno je vaše delo oz. kakšne so naloge kmetijskega pospeševalca? (Kako pomagate, kaj nadzirate, koliko obiskov naredite pri kmetih na leto oz. kdaj obiščete kmetijo?)

Naloga kmetijskega pospeševalca/svetovalca je, da kmetu nudi pomoč in mu svetuje glede njegovega načina kmetovanja. Pomaga mu reševati tehnološke, finančne in sociološke probleme, ki jih v zadnjem času vedno več. Vsak, ki se oglasi v naši pisarni ali nas pokliče, ima problem, ki ga je treba rešiti in mi mu pri tem pomagamo.

4. Kakšne so značilnosti kmetij na Žirovskem?

Vse površin v občini spadajo v OMD, to je območje z omejenimi dejavniki. Kar pomeni, da nadmorska višina, klima in razgiban relief pogojujeta pridelovalne pogoje, ki so ostri. In zato je rastje v glavnem travnik, nekaj njiv in gozd.

V Žirovski občini je 157 kmetij, ki uveljavljajo subvencije. Od tega je 15 ekoloških. Od 157 kmetij je 18 ha/61ar njiv, trajnega travnika je 1152 ha/80 ar, vse kmetijske površine skupaj znašajo 1196 ha. 79 kmetij prideluje krompir na 4,63 ha. V Žireh in okolici kmetje redijo cca 1290 glav goveda, 105 ovac in 72 koz. Redijo tudi konje, prašiče in perutnino, vendar v manjšem obsegu.

5. Težave, s katerimi se soočate?

Težave nastajajo občasno, za primer: nek kmet je prišel k gospe, da reši problem s površino, ker je imel travnike v najemu in je prišel drug gospodar in mu travnik vzel. Rešili smo tako, da smo pogledali okoliške kmetije in spraševali. Prevzemnik je bil mlad kmet, mladi kmetje dobijo pomoč od države. Moral je dati načrt, kaj bo naredil s tem denarjem. Problem je tudi starost nosilcev kmetijskih gospodarstev, ki večkrat vidijo probleme in njihovo reševanje drugače kot mlajša generacija.

6. S čim pa se kmetje na svojih kmetijah še ukvarjajo?

Na kmetijah je reja govedi za meso ali mleko osnovna dejavnost. Velik del dohodka na hribovskih kmetijah pa predstavlja tudi prodaja gozdnih sortimentov, smreka, listavci. Nekateri, sicer zelo redke kmetije pa se ukvarjajo z dodatnimi dopolnilnimi dejavnostmi, kot so predelava mleka v sir, peka kruha in peciva, tradicionalne obrti, pluženje in vzdrževanje cest po hribovskih vaseh.

7. Kako se bo razvijalo kmetijstvo, živinoreja v prihodnosti?

Trendi kažejo, da se bo velik del marginalnih površin opustil, torej tiste površine, ki jih je potrebno obdelati ročno. Obdelane bodo le tiste površine, ki jih je moč obdelati s kmetijsko mehanizacijo. Ni rečeno, da bo manj živali, bo pa živinoreja bolj koncentrirana, kar pa ni dobro za okolje. Živinoreja se žal seli na njivske površine, kjer bi se morala pridelovati zelenjava in žita.

Tudi pogoji za rejo govedi se z leti spreminjajo in postajajo vse bolj zahtevni, zato jim bodo lahko sledili le večji rejci.

8. Kakšne so prednosti/slabosti lokalno pridelane hrane?

Nedvomno je doma, v lokalnem okolju pridelana hrana, meso, mleko, sadje in zelenjava boljša, bolj obstojna, čistega razpoznavnega okusa, barv in arom. Ko zares veš, kaj ješ! ali Jem lokalno, jem dobro, to sta le dva naslova projektov, s katerimi osveščamo prebivalstvo, potencialne kupce, mlade in pa seveda potencialne ponudnike, kmetije, da bi sklepali bolj dolgoročna zavezištva, da bi se odločali za nakup hrane in lokalnega okolja, ki bo seveda na razpolago.

V sredo, 2.3.2022, sva gospo kmetijsko svetovalko obiskala v njeni pisarni v Žireh. Imela sva možnost vpogleda v program, kjer pregledujejo obdelovalne površine okoliških kmetov. V mesecu marcu se kmetje pri njej oglasijo, da skupaj pregledajo in oblikujejo znesek subvencij, ki ga kmetje letno uveljavljajo.

Slika 12: Gospa Germana Pivk v svojem sadovnjaku

3.2.2 Intervju z gospodom Janezom Oblakom

Mesarstvo Oblak in njegovega direktorja Janeza Oblaka sva obiskala v njegovi pisarni v Žireh, 18. 2. 2022. Tudi njemu sva zastavila nekaj vprašanj, na katere je odgovoril:

1. Kako veliko je vaše podjetje?

Velikost podjetja je 6400 m².

2. Koliko ljudi imate zaposlenih?

Zaposlenih je 106 ljudi.

3. Katere vrste mesa predelujete?

Predelujemo svinjsko, junčje in piščančje meso.

4. Ali se predelano meso prodaja tudi v tujini?

Da, meso se prodaja tudi v tujino.

5. Ali podpirate pridelavo mesa lokalnih kmetov?

Da, seveda podpiramo tudi pridelavo mesa pri lokalnih kmetih.

6. Kaj menite, koliko je mesna industrija odvisna od kmetov in predelovalcev?

Mesna industrija je popolnoma odvisna od kmetov in predelovalcev.

7. Je povezava med rejci živine in mesno industrijo dobra?

Seveda, povezava je odlična.

8. Katere vrste živali je v Sloveniji več vzrejeno? Prašičev ali goveda?

V Sloveniji je največ vzrejenega goveda.

9. Se kvaliteta mesa razlikuje pri slovenskih in tujih rejcih oz. kmetih?

Kvaliteta je odvisna od načine vzreje živali, zato ni odvisna od države.

10. V večjih državah obstajajo tudi neke vrste industrijske kmetije/farme. Je tam meso kaj drugačno kot pri slovenskemu kmetu?

Ne najbolj, tam je edino malo bolj intenzivno hranjenje živali. Drugače pa je meso enako.

11. Če primerjamo, da dobimo 1 kg krompirja v par mesecih, koliko traja, da pridobimo 1 kg govejega ali prašičjega mesa?

Pridelava mesa je težji in daljši postopek kot pridelava krompirja.

12. Kakšna je prihodnost mesne industrije v Sloveniji?

Prihodnost mesne industrije v Sloveniji je svetla.

13. Je mesna industrija drugje v Evropi bolj razvita? Zakaj ja/zakaj ne?

Mesna industrija drugod po Evropi je ali enako ali malo bolj razvita kot v Sloveniji.

14. Kaj je kupcu mesa in mesnih izdelkov najbolj pomembno?

Kupcu mesnih izdelkov je najbolj pomembna cena in kvaliteta mesa.

15. Kakšni so plani in želje za prihodnost?

Plani za prihodnost so predvsem razširitev na tuji trg.

Slika 13: Avtomatska linija za sveže meso in mesne pripravke pakirane v kontrolirani atmosferi

Vir: arhiv avtorjev 4. 3. 2022

Slika 14: Mešalec mesne mase za proizvodjo izdelkov

Vir: arhiv avtorjev 4. 3. 2022

4 RAZPRAVA

Glede na najino raziskovalno delo, ki sva se ga lotila in postavljene hipoteze na začetku raziskovanja, sva na koncu ugotovila naslednje:

Hipoteza 1: Domača pridelava govejega mesa se zagotovo splača.

To hipotezo sva ovrgla, saj je 12 anketirancev odgovorilo na anketno vprašanje z NE, le 6 anketirancev je odgovorilo na anketno vprašanje z DA. Rezultat ankete je prikazal tudi, da je pri 6-ih anketirancih dobiček od 5 do 20%.

Hipoteza 2: Nekateri kmetovalci poleg goveda vzrejajo tudi drobnico.

To hipotezo lahko potrdiva, saj devetina kmetovalcev vzgaja drobnico. 2 kmetovalca od 18 vzgajata drobnico, kar naju ni tako presenetilo, saj vsi kmetovalci v naši okolici nimajo toliko ravnega terena. S tem ne misli, da govedo ni za v strm teren, a za strm teren je po najinem mišljenju bolj primerna drobnica.

Hipoteza 3: Kmetje so glede na govedorejo samooskrbni.

To hipotezo lahko potrdiva, saj smo kot Slovenija samooskrbni z govejim mesom okoli 100 %. Je pa res, da smo v okolici omejenih dejavnikov, to pomeni, da nadmorska višina, klima in razgiban relief pogojujeta pridelovalne pogoje, ki so ostri, zato je po nekaterih kmetijah samooskrba manjša.

Hipoteza 4: Govedo je pri kmetih cepljeno proti različnim boleznim.

To hipotezo lahko potrdiva, saj imajo vsi kmetje cepljeno živino vsaj proti eni bolezni. Po najinem mnenju je to zelo pomembno za zdravje živali, saj živali tako kot ljudi, ogrožajo različne bolezni. Npr. pri govedu, ki ima bolezen modri jezik, se kot pokazatelj najprej jezik obarva modro, nato začne počasi razpadati, za tem sledi še razpadanje gobca. Zaradi tega žival ne mora jesti.

Hipoteza 5: Sanitarna inšpekcija redko obišče gospodarja kmetije.

To hipotezo lahko potrdiva, saj je pri vseh anketirancih bil odgovor DA. Prav tako niso imeli težav s finančno inšpekcijo.

Hipoteza 6: Večina kmetov pri prodaji mesa ne izda računa.

To hipotezo sva tudi potrdila, je pa naju je eden od anketirancev presenetil z odgovorom DA. Tega res nisva pričakovala, sva pa hkrati predvidevala, da so kupci večinoma sorodniki.

5 ZAKLJUČEK

Iz vsakodnevnega življenja sicer veva veliko o kmečkih opravilih, tekom raziskovanja pa sva svoje znanje nadgradila. Naučila sva se marsikaj novega.

Pred pisanjem naloge nisva nikoli pomislila, da je žirovski okoliš na območju z omejenimi dejavniki, kot so: relief, podnebje ... To nama je ob srečanju lepo razložila kmetijska svetovalka Germana Pivk in nama je sedaj jasno, kaj to pomeni. V mesecu marcu, ko gospa popisuje subvencije s pomočjo računalniškega programa, sva jo na povabilo za eno uro obiskala v njeni pisarni, kjer smo s pomočjo satelitskih posnetkov iskali kmetijske površine. Zelo lepo je bilo razvidno, kje so določeni travniki, kje gozdovi... Gospe kmetijski svetovalki se še enkrat zahvaljujemo.

Tudi obisk v Mesarstvu Janeza Oblaka je nama razširil obzorje predelave mesa, saj sva izpeljala intervju z lastnikom in si lahko ogledala njihovo proizvodnjo v Žireh, kjer naju je zelo prijazno sprejela gospa Urška Treven, ki v Mesarstvu Oblak dela v službi za varnost in kakovost. Popeljala naju je do garderob, kjer sva se oblekla v halje in si na čevlje obula zaščito za čevlje, ki so potrebni za vstop v industrijo. Pred vstopom v proizvodnjo sva si razkužila roke. Nato naju je gospa peljala na ogled proizvodnje. Videla sva zamrzovalnico, že deklarirane izdelke in razne stroje za predelavo mesa. Za tem sva se oglasila še pri direktorju Janezu Oblaku, ki se nama je prijazno pustil fotografirati pred stroji za predelavo mesa (Slika13, 14). Ogled proizvodnje je trajal približno eno uro. Za ogled sva zelo hvaležna, saj sva izkoristila priložnost oz. imela prvič vpogled v proizvodnjo mesa v tako velikem predelovalnem podjetju, kot je Mesarstvo Oblak.

5.2 ANŽETOVE IZKUŠNJE

Kmečka opravila mi niso tuja, saj tudi sam živim na kmetiji. Vsak dan hodim v hlev in nahranim domače živali, to pa včasih ni lahko, saj ti lahko vzame kar nekaj časa, ampak še vseeno jih moramo nahraniti vsako jutro in večer. Zato vsak večer ob 17. uri odidem v hlev, kjer živalim najprej dam vitaminske dodatke in krmilne pelete. Če je žival starejša, ji dam tudi koruzno moko. Med tem ko živali ližejo krmila, moram iz hleva spraviti ves gnoj od tistega dneva. Po vsem tem je živina verjetno že pojedla krmila, zato ji dam mešanico sena in otave (če je žival še mlada, samo seno). Nato grem samo še na senik, da pripravim seno za naslednji dan. In tako se zaključijo hlevska opravila za en dan.

5.3 ANEJEVE IZKUŠNJE

Seznanjen sem z vsemi kmečkimi opravili, saj sem včasih živel na kmetiji, kjer smo imeli skoraj vsako leto pujsa. Sedaj nimamo ne hleva ne svinjaka, ampak se ukvarjamo z vzrejo zajcev. Priznam pa, da ima Anže več izkušenj kot jaz, saj živi na kmetiji. Sem pa tudi jaz velikokrat prisoten pri hranjenju goveda pri stari mami in staremu atu.

Na koncu najinega raziskovanja sva zadovoljna z opravljenim delom. Raziskovalnega dela sva se lotila prvič in za to porabila kar veliko časa. Naloga ni obsežna in zavedava se, da bi vanjo lahko vključila veliko več informacij, podatkov, razlag... V srednji šoli naju zagotovo čakajo še podobni izzivi. Takrat se jih bova lotila z že pridobljenimi izkušnjami, ki nama jih je prineslo tudi pisanje te naloge.

6 VIRI IN LITERATURA

6.1 LITERATURA

[Govedoreja, goveje in telečje meso | GOV.SI](#) (citirano marec 2022).

Holcman, A. in dr. *Reja kokoši in piščancev*. Založba Kmečki glas (citirano marec 2022). Dostopno na naslovu: [Reja kokoi in piancev.pdf](#) (kmeckiglas.com)

[Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije > Prašičereja \(kgzs.si\)](#) (citirano marec 2022).

Pinterič, L. in dr. (2012). Slovenska prašičereja. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (citirano marec 2022). Dostopno na naslovu: [Brosura prasici 2012.pdf \(kgzs.si\)](#)

Potokar, D. in dr. (2009). GOVEDOREJA v Sloveniji. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (citirano marec 2022). Dostopno na naslovu: [2009_govedoreja_OK.indd \(kgzs.si\)](#)

6.2 VIRI SLIK

Slika 1: Govedo v naravi

<https://mojefinance.finance.si/8945230/%28psihologija-denarja%29-Zakaj-sosedu-privoscimo-da-mu-crkne-krava> 1. 3. 2022

Slika 2: Lisasta pasma goveda

[Lisasto govedo - Wikipedija, prosta enciklopedija \(wikipedia.org\)](#) 1. 3. 2022

Slika 3: Tele rjavega goveda

<https://publishwall.si/glasilo.zelena.dezela/post/128654/vplivi-na-klavno-kakovost-goveda> 1. 3. 2022

Slika 4: Črno-bela pasma goveda

https://vi.wikipedia.org/wiki/B%C3%B2_H%C3%A0_Lan 1. 3. 2022

Slika 5: Šaroli pasma goveda

https://es.educaplay.com/juego/3448180-pasme_krav.html 1. 3. 2022

Slika 6: Limuzin pasma goveda

<https://www.kmetijskizavod-ng.si/panoge/zivinoreja/2017060615022581/govedo/> 1. 3. 2022

Slika 7: Cikasta pasma goveda

<https://siol.net/novice/slovenija/zakaj-sta-mleko-in-meso-cikastega-goveda-tako-zazelena-564871> 1. 3. 2022

Slika 8: Slovenska velika bela pasma

<https://kmetija.svet24.si/kmetijstvo/vzrejne-zivali/prasici/odojki-11884> 2. 3. 2022

Slika 9: Pasma Slovenska landrace

<https://www.2.kgzs.si/Portals/0/Brosura%20prasici%202012.pdf> 2. 3. 2022

Slika 10: Krškopoljski prašič

<https://www.drivestyle.si/gostilna-jakob-franc-in-krskopoljski-prasici/> 2. 3. 2022

Slika 11: Petelin in kokoš slovenske avtohtone pasme

<https://zalozba.kmeckiglas.com/image/pdf/Reja%20koko%20in%20piancev.pdf> 3. 3. 2022

Slika 12: Gospa Germana Pivk v svojem sadovnjaku

<https://arhiv.gorenjskiglas.si/article/20151106/C/151109772/ekolosko-z-juga-gorenjske> 3. 3. 2022

Slika 13: Avtomatska linija za sveže meso in mesne pripravke pakirane v kontrolirani atmosferi
Lastni vir 4. 3. 2022

Slika 14: Slika naju pred mešalcem mesne mase za proizvodnjo izdelkov
Lastni vir 4. 3. 2022

7 PRILOGE

Priloga 1: Anketa

1. Kolikšna je površina vaše kmetije? _____
2. Kolikšen del zavzemajo travniki, gozd, pašniki ...?
Travniki: _____ gozd: _____
pašniki _____
3. Koliko glav živine imate na vaši kmetiji? _____
4. Koliko krav, bikov, telet, prašičev, perutnine?
Krave: _____ biki: _____
perutnina: _____ teleta: _____ prašič: _____
5. Kje dobite živali za vzrejo? _____
6. Koliko časa poteka vzreja živali do zakola? _____ mesecev
7. S čim krmite živali? Prosimo obkrožite (možnih je tudi več odgovorov).
a) trava – sveža krma   b) suha krma   c) briketi   c) vitaminski dodatki   d) drugo:
_____
8. Kam oddate žival za zakol? _____
9. Ali kdaj zakol poteka tudi doma? Obkrožite. Da   Ne
Če ste obkrožili da, prosimo navedite, v kakšnem deležu poteka zakol doma?
_____
10. Proti katerim boleznim so živali cepljene?
11. a) _____ b) Niso cepljene.
12. Kako _____ poteka
zdravljenje? _____
13. Koliko približno tehta posamezna žival, ki gre v
zakol? _____
14. Kolikšna je starost živali, ki jo oddate v klavnico?
_____
15. Ali imate na kmetiji/domačiji tudi druge domače živali? Obkrožite. Da   Ne
16. Katere so še domače živali na vaši kmetiji/domačiji?
_____
17. Ali vzrejate kokoši za meso ali za jajca?

- a) za meso b) za jajca c) meso in jajca
18. Se ukvarjate z vzrejo drobnice? Prosim, obkrožite. Da Ne
19. Če da, katero drobnico vzrejate?
- a) Koze b) Ovce
20. Ali imate konja? Da Ne
- Če ste odgovorili z da: Ali imate konja za hobi ali za mesno pridelavo? Za meso za hobi
21. Ali iz mesa, ki ga pridelate z vzrejo naredite tudi mesne izdelke? Da Ne
22. Katere mesne izdelke naredite? Klobase salame ocvirki paštete hrenovke drugo: _____
23. Ali mesne proizvode tudi prodate? Da Ne
24. Kdo izvede zakol? _____
25. Kdo so vaše stranke?
- _____
26. Ali se stroški vzreje poravnajo s stroški zakola in prodaje? Da Ne
- Če da, kolikšen je dobiček v odstotkih (%)? _____
- Če ne, zakaj pridelujete meso in mesne izdelke? _____
27. Ali je doma pridelano meso pri vas dražje kot kupljeno v trgovini? Obkrožite. Da Ne
28. Ali kdaj izdate račun? a) da b) ne
29. Ste že kdaj imeli težavo s sanitarno inšpekcijo? Obkrožite. a) Da b) Ne
30. Ste kdaj imeli težave s finančno inšpekcijo? Obkrožite. a) Da b) Ne
31. Na podlagi česa postavljate ceno svojim izdelkom?
- _____
- _____
32. Ali je cena vašega mesa odvisna od tega, kdo je kupec? a) Da b) Ne
- Prosim, _____ utemeljite.
- _____
33. Ali je povpraševanje po domačih mesnih proizvodih veliko ali imate s prodajo težave?
- a) Ni težav s prodajo b) Povpraševanje je enako ponudbi c) Truditi se moramo, da prodamo. d) Ostalo: _____
34. Kako in kam prodate meso, ki vam je višek?
- a) _____ b) Ni viška.
35. Kaj naredite z ostanki (notranji organi)? a) ostanke zakopljemo b) skuhamo domačim živalim
- c) drugo: _____

36. Na kakšen način pridobivate nova znanja?
- a) kmetijske oddaje
  - b) kmetijska zadruga (obiski kmetijskega pospeševalca)
  - c) internet
  - d) seminarji
  - e) izmenjava izkušenj s kmeti
  - f) za moje potrebe znam
37. Kako ocenjujete trenutno stanje z vzrejo živali, kako bo s tem v prihodnosti? Obkrožite
- a) dobro
  - b) ni slabo, a bi lahko bilo bolje
  - c) nevzdržno
  - d) enako kot včasih
  - e) tukaj ne vidim več prihodnosti
38. Ali je Covid kaj vplival na prodajo mesnih izdelkov? A) Da b) Ne